

Møte onsdag den 18. april 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 74):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Dagfinn Høybråten, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Gjermund Hagesæter vil framsette et representantforslag.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:01:07]: På vegner av stortingsrepresentantane Jon Jæger Gåsvatn, Bente Thorsen, Vigdis Giltun og meg sjølv har eg gleden av å fremje eit representantforslag om utvida bruk av velferdsteknologi i helse- og omsorgssektoren.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:32]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første spørsmål, fra representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:02:01]: Drøftingene med pensjonistorganisasjonene om reguleringen av pensjonene er snart i gang – det er mulig de er i gang. Med det systemet vi nå har for dette, sitter regjeringen de facto med all makt når det gjelder hva man har til hensikt å tilby pensjonistene.

Det er fortsatt slik at dagens pensjonister ikke er en del av den endringen som ble gjort i pensjonssystemet. De opplever den svært urimelige situasjonen at staten konfiskerer 15 pst. av hver pensjon for gifte og samboende pensjonister, med den litt merkverdige begrunnelsen at det er så billig å bo sammen. Til tross for at dette er opptjente rettigheter, har man hatt en årelang praksis med å konfiskere menneskers opptjente pensjon, med begrunnelsen at man bor sammen.

I det nye systemet har ikke dette blitt noe bedre. Det har snarere blitt verre og fått en ganske uheldig fordelingsprofil, i den forstand at jo mindre du tjener, desto mer blir du trukket, for å si det litt brutalt.

Mitt spørsmål til statsministeren er om han vil bidra til at denne urimelige avkortingen nå kan opphøre en gang for alle. Dette var noe av det Fremskrittspartiet jobbet hardest for da vi forhandlet om statsbudsjettet med mindretallsre-

gjeringen Bondevik II, og klarte gjennom noen år å få redusert den avkortingen fra 25 pst. til 15 pst. Det var viktige fremskritt for mange pensjonister i Norge, men vi er fortsatt ikke i mål.

Da Fremskrittspartiet fikk til det, var de tre nåværende regjeringspartiene for dette. De stemte for den endringen. Vil statsministeren fullføre dette arbeidet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:04:15]: Jeg er opptatt av pensjonistenes økonomiske vilkår og deres kjøpekraft. Derfor har denne regjeringen gjort i hvert fall to ting som er viktige for pensjonistene.

Det ene er at vi har hevet pensjonene betydelig for dem som har lavest pensjoner. Gjennom veldig mange år har det vært et ønske om at det som før ble kalt minstepensjon, som nå blir kalt garantipensjon, altså den laveste pensjonen i folketrygden, skulle bli hevet til to ganger grunnbeløpet. Det ble aldri gjennomført før vi fikk det på plass for to–tre år siden, under denne regjeringen. Dette betyr et varig høyere nivå for alle som har de laveste pensjonene. Oppå dette kommer tilleggspensjonene, men nå fra et høyere nivå enn tidligere. Det er til fordel for både gifte, samboere og for enslige.

Det andre, som skyldes at vi har hatt en alminnelig god utvikling i norsk økonomi og gode lønnsoppgjør som også har gjenspeilet seg i pensjonistoppgjørene, er at vi i løpet av de siste fem–seks årene har hatt den kanskje kraftigste veksten i kjøpekraft for alle grupper – også for pensjonister. Jeg har ikke det nøyaktige tallet i hodet, men vi snakker om mellom 25 og 30 pst. vekst i løpet av de siste fem–seks årene.

I sum har de ulike pensjonistgruppene fått betydelig økning. Jeg forstår at de selvfølgelig gjerne skulle sett enda større økninger, men det har vært et betydelig løft for pensjonistene.

Når det gjelder utformingen av systemet, har vi gjennomført en omfattende reform av pensjonssystemet. Vi har gjennomført lettelser i beskatningen for dem med lavest pensjoner, og jeg kommer ikke til å gjøre endringer i det systemet. Jeg regner med at det systemet ligger fast gjennom det pensjonsforliket som er gjennomført i Stortinget.

Siv Jensen (FrP) [10:06:20]: Statsministeren svarte på alt annet enn det jeg spurte om. Jeg vil derfor be statsministeren om å svare på det jeg spør ham om, og det gjelder avkortingen.

Det er mange grupper i samfunnet som opplever kjøpekraftsforbedring. Men urimeligheten i at man har bestemt seg for å konfiskere 15 pst. av begge ektefellers pensjon fordi de bor sammen, kan man stille noen spørsmål ved. Fordi man velger å bo sammen, fordi man velger å være gift, mener staten at den har rett til å gå inn og konfiskere 15 pst. av begge ektefellers pensjon, med den merkverdige begrunnelsen at det er så billig å bo sammen.

Jeg vil gjerne be statsministeren om å forklare hvorfor han synes at det er et godt prinsipp. Hvis han mener det, må det være grunnen til at han vil opprettholde det. Hvis han mener det er urimelig, forventer jeg at statsministeren vil jobbe sammen med Frem-

skrittspartiet for å få fjernet den urimeligheten en gang for alle.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:07:22]: Det jeg viste til, var at det er inngått et bredt forlik om pensjonssystemet, som også innebærer de bestemmelsene vi har knyttet til hvordan gifte får beregnet pensjon i forhold til hvordan enslige får beregnet pensjon. Det er et forlik som alle partiene på Stortinget har inngått, dvs. alle partiene minus Fremskrittspartiet, og som alle partiene minus Fremskrittspartiet understreker er et veldig viktig forlik som man er opptatt av å stå sammen om. Da regner jeg med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, som jeg hører Fremskrittspartiet er opptatt av å sitte i regjering sammen med, kommer til å passe på at dette forliket blir fulgt opp.

Så jeg tror at uavhengig av hva slags regjering man ønsker seg etter valget i 2013, vil forliket stå ved lag. Det avgjørende er at denne regjeringen har sørget for en betydelig heving av pensjonene. Jeg aksepterer fortsatt at mange synes pensjonene er for lave, men også gifte og samboende har nå økt kjøpekraft i forhold til hva de hadde for få år siden.

Presidenten: Det er anmodet om og blir gitt anledning til to oppfølgingsspørsmål – først representanten Robert Eriksson.

Robert Eriksson (FrP) [10:08:44]: Fremskrittspartiet har i 23 år arbeidet for å få fjernet avkorting for gifte og samboende pensjonister. Statsministeren viste i sitt svar til den nye pensjonsreformen, det nye pensjonssystemet, som trådte i kraft 1. januar 2011, der man nå får regnet ut pensjonen sin i folketrygden basert på en inntektspensjonsbeholdning og en garantipensjonsbeholdning.

Videre har man i pensjonssystemet som statsministeren har fått gjennom i Stortinget, opprettholdt avkorting for gifte og samboende pensjonister, men den skal avkortes i forhold til garantipensjonen. Det betyr at de med lav inntekt får full avkorting, mens de med høy inntekt ikke får noen avkorting ut fra sivilstand.

Kan statsministeren forklare Fremskrittspartiet og norske pensjonister hvorfor det er rettfærdig fordelingspolitikk å avkorte pensjonen for gifte og samboende med lav inntekt, mens det er fornuftig ikke å avkorte for dem med høy inntekt?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:09:44]: Jeg tror vi må se på helheten i pensjonssystemet. Slik folketrygden er utformet, spesielt den nye folketrygden, ligger det en betydelig omfordeling i beregningen av pensjonen, spesielt til fordel for dem med de laveste inntektene. De som har de laveste inntektene, får en vesentlig høyere kompensasjonsgrad enn dem med de høyeste inntektene; det gjelder også etter avkorting i forhold til ektefelle.

Man kan ikke ta ut ett element og se på det, man må se på totaliteten, og der er kompensasjonsgraden, altså pensjonsprosenten i prosent av tidligere inntekt, vesentlig høyere for lavere inntekter enn for høyere inntekter.

Men igjen: Det er altså et bredt forlik som står bak ut-

formingen av pensjonssystemet. Systemet ligger fast. Nivåene har vi altså vært med på å øke betydelig, bl.a. ved at garantipensjonen nå utgjør to ganger grunnbeløpet, noe som mange regjeringer har lovet, men som denne regjeringen har gjennomført.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:10:50]: Det er riktig at pensjonsforliket ligger fast, men pensjonistskatten kommer ikke til å ligge fast.

I disse dager har mer enn 100 000 pensjonister mottatt sitt skatteoppgjør; mange sitter og jobber med selvangivelsen. Og det er riktig som statsministeren sier, at mange med lav pensjon har fått lavere skatt. Samtidig har mange med helt vanlige, ordinære pensjoner opplevd en ganske kraftig skatteskjerpelse.

Høyre har i sine alternative budsjetter foreslått lettelse for pensjonister, og det er vi beredt til å fortsette å gjøre. Mitt spørsmål til statsministeren er om han mener det er rimelig at folk med helt vanlige pensjoner har fått en kraftig skatteskjerpelse av regjeringen.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:51]: For det første er jeg glad for at Høyre så klart står ved pensjonsforliket, slik at det ligger fast, og at den saken er avklart. Dermed er vel egentlig problemstillingen knyttet til de første spørsmålene løst – om utformingen av pensjon for ektefeller.

Når det gjelder pensjonistbeskatningen, har denne regjeringen gjort to ting: Vi har for det første laget et skattesystem som gjør det mye mer lønnsomt for pensjonister å jobbe ved siden av pensjonen. Jeg mener det er en stor fordel at pensjonen ikke blir så avkortet i skattesystemet, hvis man har noe inntekt ved siden av pensjonen. Det er bra, det er en del av arbeidslinja som denne regjeringen står for.

For det andre har regjeringen lettet og redusert de samlede skattene pensjonister betaler, med en sosial profil, og det betyr at mange med lave inntekter har fått både økt pensjon og lavere skatt. Det er en fordelingsprofil vi står ved, og som betyr en samlet reduksjon i pensjonistbeskatningen.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:13:16]: I forrige måned feiret vi gladelig at vi i Norge ble fem millioner innbyggere. Vi klarte å gå fra fire til fem millioner på ca. 30 år. Estimert tilsier at vi med den veksten vi har hatt de senere årene, vil nå seks millioner om 16 år. Men det er noen sider ved den befolkningsveksten som kanskje er underfokuset. Det faktum at vi de siste fem årene hvert eneste år har bygget i overkant av 10 000 færre boliger i Norge enn det som trengs for å holde tritt med befolkningsveksten, gjør at vi styrer mot en boligkrise, en mangel på boliger i Norge.

De første tegnene på dette ser vi når boligprisene øker særlig mye i de store byene. Det gjør det vanskeligere for ungdom å komme inn på boligmarkedet. Det gjør at det

etter hvert blir vanskelig i en del områder å tiltrekke seg arbeidskraft, fordi man ikke får folk til å bli boende der. Det betyr at dette er en vekstbrems de luxe, og det er en velferdsutfordring hvis ikke utbyggingstakten økes.

Mitt første spørsmål til statsministeren er om regjeringen har sett denne utviklingen, for det er egentlig ikke nevnt et eneste sted i statsbudsjettet at vi er på vei inn i en boligmangelkrise. Det står ingenting om utfordringene i de urbane strøkene eller vekstproblemene det medfører. Regjeringen har ingen strategi. Denne regjeringen har ingen strategi – i motsetning til den forrige regjeringen – for hvordan vi takler utviklingen i de store byene i Norge.

Så spørsmålet til statsministeren er: Hva har regjeringen tenkt å gjøre for å få opp boligbyggingen? Har regjeringen med åpne øyne sett at vi er på vei inn i en boligmangelkrise? Og har regjeringen valgt ikke å informere Stortinget om den utviklingen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:15:19]: Regjeringen har informert Stortinget om at vi blir flere mennesker i landet. Det mener jeg grunnleggende sett er gledelig.

Det skyldes tre forhold: Det skyldes for det første at vi føder flere barn. Det kanskje beste og flotteste uttrykket for at mennesker har tro på framtiden, er at man har høy fruktbarhet, og norske kvinner er blant de kvinnene i den vestlige verden som får flest barn.

For det andre skyldes det at vi lever lenger. Det er også noe grunnleggende positivt at vi lever lenger. Da blir vi flere.

Det tredje er at mange mennesker ønsker å flytte til Norge. Ikke minst kommer det mange mennesker fra andre EU-land, noe som gjør at vi har rekordhøy innvandring fra EU-land til Norge. Dermed blir vi flere mennesker i Norge.

Dette er beskrevet i diverse dokumenter fra regjeringen til Stortinget, og jeg er helt sikker på at Stortinget er klar over at vi har en voksende befolkning.

Flere mennesker trenger flere boliger. Det er det også redegjort for fra regjeringens side, og vi har satt i verk tiltak for å øke boligbyggingen. Vi ønsker å drøfte med Stortinget – og drøfte i de ulike partiene – hva vi ytterligere kan gjøre for å fremme boligbygging. Arbeiderpartiet som parti har hatt et eget utvalg som har fremmet en lang rekke forslag til hvordan man kan legge til rette for økt boligbygging.

Men det vi allerede har gjort, er f.eks. å øke lånerammene i Husbanken fra 13 mrd. kr i 2005 til 20 mrd. kr i 2011. Boligbyggingen økte i 2011 med 31 pst. fra 2010. Nå skal det sies at vi hadde en nedgang i forbindelse med finanskrisen, men det er likevel et uttrykk for at vi etter finanskrisen har fått en kraftig økning i boligbyggingen. I Oslo er boligbyggingen tredoblet fra 2010 til 2011, slik at vi samlet sett har økte boliginvesteringer i Norge.

Jeg tror at i tillegg til det vi kan gjøre på finansiering, er regulering og forenkling viktig for å tilrettelegge for boligbygging.

Erna Solberg (H) [10:17:27]: Likevel bygget vi altså i 2011 10 000 færre boliger enn det befolkningsveksten tilsa, og estimatet for 2012 er også at vi bygger 10 000

færre. Så selv om Høyre-byrådet gjør en bra jobb med planlegging og utvikling i Oslo, så hjelper ikke det. En av grunnene til at det ikke hjelper, er at de til stadighet opplever at staten som motpart bremser utviklingen. Det tar for lang tid å få igjennom planer, det tar for lang tid å bygge nytt.

Eksempelen som er størst når det gjelder dette, er i Sandnes. I Jens Stoltenbergs første regjeringperiode var han med på en kgl. resolusjon som vedtok en stor arealplan for dette området, og som skulle føre til at man i fremtiden fikk bygget 40 000 boliger. I dag er man ikke kommet i gang med de første boligene etter denne planen, fordi det er kommet nye innsigelser basert på nye lover, regler og retningslinjer gitt av denne regjeringen.

Vil statsministeren være med på å tenke helt nytt når det gjelder plansamarbeid – avvikle mange av innsigelsesordningene og lage et nytt planinstrument for de store byenes utbygginger?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:18:35]: Denne regjeringen er for forenklinger, både for familier og for bedrifter. Vi har satt oss tallfestede mål når det gjelder bedriftene. Det største forenklingstiltaket som vel noen gang er gjennomført overfor Bedrifts-Norge, er gjennomført av denne regjeringen. Vi er også opptatt av forenkling når det gjelder boligbygging, og som jeg sa: Det er et eget utvalg i Arbeiderpartiet som har fremmet en lang rekke tiltak, som bl.a. handler om enklere planprosesser.

Jeg tør ikke over bordet si ja eller nei til de forslagene som er fremmet fra Arbeiderpartiets utvalg, og heller ikke til dem som Høyre lanserer. Men jeg har en grunnleggende positiv holdning til å gjøre ting enklere og raskere for å tilrettelegge for mer boligbygging – og i og for seg for annen aktivitet. Det er fordi vi ser at et av de problemene vi har, er at det tar tid å få regulert områder, det tar tid å få tatt beslutninger. Da er det ofte legitime hensyn, f.eks. hensyn til byutvikling, matjord, miljø og den type ting. Men summen er likevel slik at i Norge er det vanskelig å få til beslutninger om boligbygging, veibygging eller andre viktige investeringer.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Michael Tetzschner.

Michael Tetzschner (H) [10:19:52]: Jeg går litt videre på tilbudssiden i boligbyggingen, for en viktig årsak til både boligmangel og prispress er nettopp at det ikke er nok tomter klare, så man kan stikke spaden i jorden og reise bygg. Fra land og strand kommer meldinger fra kommunene, som jo er sentral reguleringsmyndighet i vårt system, og de sier at de forsinkes og får spolert boligprosjekter, rett og slett fordi de 22 offentlige instansene som har innsigelsesrett, blokkerer. En del av disse statlige innsigelsene er også dårlig koordinert. Det må også regjeringen ta et visst ansvar for.

Så mitt spørsmål til statsministeren er: Kan han nevne ett av disse innsigelsesinstituttene som burde vært fjernet? Likeledes: Er det én paragraf han kunne tenke seg å endre for å gjøre motkreftene mot boligbygging mindre?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:20:56]: Jeg er opptatt av å ha et åpent sinn i forhold til at vi kan endre paragrafer og andre innsigelsesordninger. Men jeg mener at det er et så alvorlig og viktig spørsmål at jeg ikke saksbehandler det i en spontanspørretime i Stortinget.

Men det har altså kommet forslag fra ulikt hold – senest fra en gruppe i Arbeiderpartiet – som innebærer forenklinger. Utdfordringen er jo at det er lett å være for forenkling i teorien. Det er noen ganger litt vanskeligere i praksis. Det gjelder alle partier, det gjelder ulike regjeringer. Denne regjeringen har vist i praksis at vi har greid å gjøre veldig store forenklinger for bedriftene. Nå skal vi se om vi kan gjøre tilsvarende ting i forhold til f.eks. boligbygging og veibygging. Vi fikk nylig en rapport om veibygging for å prøve å gjøre det enklere, med mindre omfattende planprosesser.

Men utfordringen er f.eks. hensynet til innsigelse når det gjelder matjord. Da er det en målkonflikt mellom noe dette stortinget har vedtatt, og som vi har støttet, nemlig at vi skal ta vare på matjord, mot et ønske om boligbygging. Tilsvarende er det med naturvern hensyn eller f.eks. samferdselshensyn. Så summen kan bli krevende.

Presidenten: Gjermund Hagesæter – til oppfølgings-spørsmål.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:22:14]: Sjølv om vi har passert fem millionar innbyggjarar i Noreg, har vi nok av areal – vi har god plass – men det krevst sjølvsagt at det blir regulert til boligformål dersom vi skal få bustader ut av det. Her er det mange hindringar.

KS hadde ei undersøking no som viste at i 94 pst. av tilfella blir kommuneplanane møtte med innseiingar eller varsel om innseiing. Dette er også eit poeng som Arbeidarpartiets bustadutval har teke opp. Dei viser til at ofte er det det offentlege som er skuld i at det tek for lang tid, på grunn av at ein kjem med innseiingar.

Då er mitt spørsmål: Ser statsministeren desse problema – at det er for mange innseiingar, spesielt skjønsmessige innseiingar – og har statsministeren nokon konkrete tankar om å gjere noko med dette, slik at vi får færre innseiingar, spesielt i forhold til fylkesmennene, spesielt når det gjeld skjønsmessige innseiingar og større lokal sjølvråderett i reguleringsplanar?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:23:19]: Svaret er ja, jeg ser problemstillingen. Som jeg sier, har det kommet ulike forslag om hvordan man kan forsøke å gjøre det enklere og få til raskere saksbehandling.

Nå vil jeg si at det er jo ikke så komplisert at det ikke er mulig for en kommune å regulere et område til boligbygging. Mange kommuner lykkes med det, og det bygges et stort antall boliger i Norge. Så det er jo ikke slik at det er umulig å få regulert et område til boligbygging, men vi har eksempler på at det noen ganger er komplisert, eller at kommunene ikke er bevisste nok på behovet for å tilrettelegge tomter, arealer, til boligbygging.

Men som jeg også har vært inne på tidligere, er utfordringen at vi noen ganger står overfor målkonflikter, f.eks.

i forhold til at man skal legge til rette for samferdselsløsninger og ta miljøvern hensyn. Men det som også ofte er et hensyn, er altså matjord. Da sier jeg at vi har den utfordring i landet vårt at vi ofte vedtar mange ting som står i motsetning til hverandre, og så må vi løse de konfliktene på en best mulig måte.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:24:30]: Boligprisene har firedoblet seg siden 1993 og er nå høyere enn noen gang. Det skyldes bl.a. høy befolkningsvekst, høy økonomisk vekst og lave renter, men også mangelen på en bevisst nasjonal boligpolitikk bidrar til disse høye prisene.

Boligprisene kunne vært 10–20 pst. lavere dersom regjeringen hadde ført en aktiv boligpolitikk, sier administrerende direktør Baard Schumann i Selvaag Bygg i Finansavisen 5. mars. Vi bygger rundt 30 000 boliger i året. Behovet er nærmere 40 000. Bjørn Erik Øye i Prognose-senteret kaller i samme artikkel regjeringens krav til 15 pst. egenkapital ved kjøp av bolig for «visjonsløs, og styrt av eldre menn som trekker opp stigen etter seg». «Unge og innvandrere er de store taperne med dagens boligpolitikk», sier Øye til avisen.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil regjeringen redusere egenkapitalkravet, forbedre BSU-ordningen eller treffe andre tiltak som kan hjelpe unge inn på boligmarkedet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:25:33]: For det første er det altså Finanstilsynet som har fastsatt de kravene til egenkapital ut fra en vurdering av soliditet, ut fra en vurdering av hva som er nødvendig for å bidra til å unngå at vi får nye tilbakeslag i boligmarkedet, slik vi f.eks. hadde på slutten av 1980-tallet/begynnelsen av 1990-tallet. Jeg mener at vi skal være veldig varsomme med å overprøve den type vurderinger, bl.a. fordi vi har sett både i Norge, da vi hadde boligkrise for noen år siden, og i andre land at for høy lånefinansiering nettopp kan føre til at det sprekker, og så taper man virkelig, for da sitter man med en gjeld som er høyere enn det boligen er verdt.

Men generelt vil vi altså bidra til å bygge flere boliger. Vi vil ha gjort det gjennom å tilrettelegge gjennom Husbanken, gjennom startlansordninger, gjennom særskilte ordninger for dem som er mest utsatt i boligmarkedet, og jeg tror – kanskje vel så viktig – gjennom sammen med kommunene og sammen med ulike statlige etater å se hva vi kan gjøre for å få en enklere planprosess rundt boligbygging.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:26:49]: Eg er einig med statsministeren i at me skal ikkje overprøve den type etatar som Finanstilsynet, men når Finanstilsynet da kjem med slike føringar, treng me kanskje andre tiltak for å føre ein god heilskap.

Men eg vil utfordre statsministeren på ei anna viktig problemstilling i vårt samfunn – dessverre ei problemstilling som veks i omfang. Det er altså 74 000 norske barn som veks opp i familiar med vedvarande låg inntekt. Me opplevde på 1990-talet at barnefattigdomen gjekk ned, og ei rekkje støtteordningar blei innførte. På heile 2000-talet har utviklinga gått i motsett retning. Me har òg opplevd at velferdsordningar er blitt lagde ned. For eksempel ser me at ytingar til barnefamiliane ikkje følgjer lønnsutviklinga. Ein rapport som er finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet, slår fast at talet på barnefamiliar har auka.

Fattigdom rammar enkeltmenneske ofte uventu og tilfeldig – ikkje alltid ufortent. Men for dei barna som blir ramma, er det alltid ufortent, og ein er heilt uskuldig i den situasjonen ein står i. Derfor har Kristeleg Folkeparti ved fleire anledningar foreslått tiltak. No seinast hadde me fordelingsmeldinga til behandling her i Stortinget. Me har foreslått auka eingongsstøtte og billegare barnehagar for fattige familiar. Me har sagt at kontantstøtte og barnetrygd må haldast utanfor når me utmåler sosialhjelp. Mitt spørsmål til statsministeren er: Når no regjeringa går inn i sitt sjuande år, er han fornøgd med dei resultatata ein ser på dette området?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:28:54]: Vi deler fullt representanten Hareides bekymring og er også opptatt av de menneskene som har det vanskelig i landet vårt, og spesielt barn. Derfor har denne regjeringen gjort mye og er opptatt av å kunne gjøre enda mer for å bidra til å hjelpe folk ut av en vanskelig økonomisk situasjon.

Det er ulike tall som ulike instanser opererer med, men jevnt over gir alle tallene det samme bildet, nemlig at det er ganske stabilt når det gjelder andelen i befolkningen som lever på vedvarende lav inntekt, og at også de senere årene har det vært stabilt – det har gått ned med noen mål og gått litt opp med andre mål. Men uansett hvordan man måler det, er ikke dette et spørsmål om statistikk, men det er et spørsmål om mennesker, og at det er for mange mennesker som lever med vedvarende lav inntekt.

Det vi gjør, er jo det aller viktigste, nemlig å bidra til at folk kan leve av egen inntekt. Det å holde arbeidsløsheten lav, det å sørge for at mange mennesker er i jobb, er den viktigste årsaken til at Norge er blant de land i verden med jevnest inntekt og færrest fattige.

Det andre vi gjør, er å erkjenne at en vesentlig årsak til at noen barn vokser opp med foreldre med svært dårlig økonomi, er rus. Så alt vi kan gjøre for å bekjempe rusmisbruk, er avgjørende også i kampen mot fattigdom. Alle vet at det er krevende å bekjempe rusmisbruk, men det er desto viktigere at vi anstrenger oss for å gjøre det.

En tredje årsak til at vi sliter, er at vi vet at andelen barn som lever i familier med lav inntekt, er høy blant innvandrere. Vi har hatt høy innvandring. Det har bidratt til å gjøre at selv om vi har fått en god del mennesker ut av fattigdom, har det kommet nye mennesker inn i fattigdom – innvandrergruppene. Integrering og norskopplæring er viktig.

Så vil jeg si at for oss er det viktigere at vi har billi-

gere barnehageplass, enn at vi har økt barnetrygden, simpelthen fordi vi mener det er en tjeneste som hjelper folk ut av fattigdom. Derfor har vi satset på billigere og flere barnehager.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:31:02]: Eg kan vere einig i veldig mykje av det som statsministeren her seier. Eg er heilt einig i at arbeid er det viktigaste. Eg er òg einig i at når me ser utviklinga, har ho no vore jamt aukande dei siste ti åra. Problemet blir altså jamt over større og større. Må me ikkje da sjå på meir målretta tiltak?

Da statsminister Bondevik gjekk av i 2005, sa han at dette var eit av dei områda han hadde ønskt at han var komen lenger på. Eg opplever eigentleg at det er akkurat dei same orda statsminister Stoltenberg seier i denne salen no. Er da statsministeren villig til å få til ein felles dugnad på dette området og sjå på konkrete tiltak? Eg tenkjer f.eks. på sosialhjelpa, som me veit i dag blir avkorta mot både barnetrygd og kontantstøtte. Er det noko statsministeren er villig til å sjå på?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:32:04]: Sosialhjelp er en ordning som skal fylle opp det du mangler når du ikke har penger, men det er ikke en ordning folk skal leve av. Derfor er vi veldig opptatt av at den har en utforming som gjør at vi ikke legger opp til at folk varig skal være på sosialhjelp. Om man regner med den ene eller den andre ytelse, er egentlig ikke avgjørende. Det avgjørende er at man skal bruke sosialhjelpen til å fylle opp det man mangler i en kort periode for å ha et anstendig livsgrunnlag.

Det viktigste vi gjør på sosialhjelpsområdet, er det vi har gjort for å få på plass et kvalifiseringsprogram. Det var det Bjarne Håkon Hanssen som lanserte under overskriften: Vi må ha noe å stå opp til «om morran». Det handler om at nettopp de som går lenge på sosialhjelp, skal få et tilbud som gjør at de kan komme ut av en livssituasjon der de er avhengig av sosialhjelp. Det kvalifiseringsprogrammet har vært vellykket ved at en ganske stor andel av dem som har gått på det, har kommet ut av en livssituasjon med sosialhjelp, fått egen inntekt og kommet ut av fattigdommen. Så det er det viktigste vi gjør for sosialhjelpsmottakere.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:33:19]: Vi vet at kontantstøtten betyr svært mye for økonomien til familier med lav inntekt. Inkluderingsutvalget påpekte at det for disse familiene er behov for overgangsordninger. Et annet regjeringsoppnevnt utvalg, Fordelingsutvalget, sa at på kort sikt vil en utvikling av kontantstøtten føre til økte økonomiske forskjeller, siden en del av disse familiene som i dag mottar kontantstøtte, vil ha problem med å skaffe seg inntekt.

Kristelig Folkeparti er for kontantstøtten fordi vi vil øke familienes valgfrihet. Men Kristelig Folkeparti er nå bekymret over at regjeringen i årets budsjett fjerner kontantstøtten for toåring – uten å kompensere for inntektstapet

for disse familiene og uten å bygge nok barnehageplasser.

Mitt spørsmål til statsministeren er da: Hvordan vil statsministeren sikre at det ikke blir flere fattige barn, nå når kontantstøtten for toåringer faller bort?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:34:27]: Jeg mener det kompromisset som nå er funnet for kontantstøtten, er en god løsning som innebærer at kontantstøtten er hevet for ettåringene. Det vil si at for nullåringer og for ettåringene er det egentlig lagt til rette for at de som ønsker det, skal kunne være hjemme, i hvert fall nullåringer med foreldre med foreldrepermisjon. Så er det mer rausede ordninger det første året – altså for ettåringene.

Men så er vi jo, i likhet med mange andre partier, opptatt av at vi ikke skal ha ordninger som gjør at vi – hva skal jeg si – økonomisk straffer dem som velger å gå ut i arbeid. Derfor har denne regjeringen vært opptatt av å gjøre barnehagene billigere. Vi har lyktes med å nå målet om full barnehagedekning og billigere barnehager. Det er det vi har brukt de store pengene på. Vi mener derfor det er forsvarlig å avvikle kontantstøtten for toåringer og istedenfor tilby barnehageplass, som også de har lovfestet rett på, som alle andre som oppfyller kravene.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:35:34]: Fremskrittspartiet er helt enig med statsministeren i at det er viktig å bidra til at folk kan leve av egen inntekt. Derfor mener også Fremskrittspartiet at det er helt avgjørende at man klarer å skape et trygt og fleksibelt arbeidsliv med plass til alle.

Så vet vi at det er mange som detter utenfor arbeidslivet. Vi vet at det er mange barn som lever i familier med lav inntekt og i fattigdom. Vi vet at det er 6 500 flere barn som nå lever i fattigdom med foreldre med lav inntekt, sammenlignet med tall under den forrige regjeringen.

En del barn går ut og tar seg sommerjobber og tjener inntil f.eks. det skattefrie beløpet for å kunne delta i fritidsaktiviteter. I dag er det sånn at de barna må bli med og finansiere livsoppholdet til sine foreldre ved at sosialhjelpssatsene til foreldrene blir redusert tilsvarende.

Hvorfor mener statsministeren det er fornuftig at barn som går ut i arbeidslivet, skal finansiere sine foreldre fremfor at man motiverer dem til å delta i arbeidslivet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:36:40]: Jeg tør ikke gå inn i alle enkelthetene i akkurat hvordan sosialhjelpen beregnes, for det har jeg ikke oversikt over her jeg står nå. Men det jeg generelt kan si, er at sosialhjelpen ikke er ment som en ordning du skal leve av over tid. I Norge er det slik at enten skal du leve av inntekten din ved at du er i arbeid, eller så er du syk, ufør. Da skal du leve av en uføretrygd, eventuelt skal du i en overgangsperiode gå på arbeidsavklaringspenger mens man forsøker å få deg i jobb.

Vår tenkning er veldig tydelig på at sosialhjelp er en form for midlertidig hjelp til folk med akutte problemer.

Da skal den fylle opp det du mangler i en midlertidig periode. Så skal man enten komme seg i vanlig jobb, komme seg i utdanning eller eventuelt havne på trygd, hvis situasjonen er at man ikke varig kan leve av egen inntekt. Derfor er jeg veldig opptatt av at man ikke må gjøre debatten om sosialhjelp til en debatt om hva man skal leve av varig. Det er en midlertidig ytelse. Vi skal hjelpe folk ut av den situasjonen, og det lykkes vi med.

Presidenten: Torbjørn Røe Isaksen – til oppfølgingsspørsmål.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:38:00]: Høyre og Arbeiderpartiet er vel enige om at den viktigste måten å løfte folk ut av fattigdommen på er jobb. Jeg synes også det er veldig bra at statsministeren sier at en av de grunnleggende årsakene til fattigdom i Norge er rusproblemer og psykiatriproblemer.

Samtidig er det påfallende at helt siden Ansgar Gabrielsens tid som helseminister har det vært et pålegg fra sentralt hold til helseforetakene om at man skal ha en større vekst i rus- og psykiatribehandling enn i den øvrige virksomheten.

I inneværende års budsjett er det første gang den prioriteringen blir borte. Jeg synes også det er paradoksalt at samtidig som man snakker om å gjøre det bedre for fattige barn, er det slik at kommuner i Norge opplever at fattigdomspotten som skal gå til tiltak som f.eks. utlån av idrettsutstyr og sponing av fritidsaktiviteter, er tom halvveis i året.

Vil statsministeren bidra til å gjeninnføre en streng prioritering for rusomsorg og øke fattigdomspotten til lokal ... (presidenten klubber).

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:06]: Denne regjeringen satser vesentlig mer på rusomsorg enn det den forrige regjeringen gjorde, og vi gjør det etter min vurdering på en bedre måte, fordi den prioriteringen som skjedde før, var at man sa at man skulle ha økt prioritering av rusbehandling basert på kostnadstall. Dermed var det slik at selv om det ikke var noen produktivitetsvekst og ingen bedre bruk av pengene, ble dette premiert.

Vi har sagt at vi skal prioritere og måle i forhold til aktivitet. Det mener jeg er en mye bedre måte å styre offentlig sektor på, det er en måte som gjør at vi får mer igjen for pengene – for å bruke det uttrykket. Vi har også fortsatt en klar føring når det gjelder å prioritere i forhold til poliklinisk behandling av rusmisbrukere.

Det avgjørende er jo at den samlede innsatsen når det gjelder rus, har økt. Jeg mener innretningen nå er slik at vi i stedet for å måle kostnader, som ikke er noe mål på om vi lykkes, måler innsats – hva vi får til, og aktivitet – og det er et mye bedre mål når det gjelder rusomsorgen i landet vårt.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:40:21]: Jeg vil gjerne følge opp den runden som har vært her nå, for dette var tema

også i forrige valgkamp. Da innrømte de fleste at dette er ikke bare lett, det er ikke sånn at man bare fjerner fattigdommen med et pennestrøk. Allerede første dag etter forrige valgkamp leverte Venstre en rekke forslag for å bekjempe fattigdom. Anette Trettebergstuen sa da de forslagene ble behandlet i salen, at det var en rekke gode forslag. Men hun ønsket en bredere tilnærming og sa at det skulle komme en melding, men forslagene som Venstre hadde lagt fram, forpliktet regjeringens partiene når man skulle levere meldinga.

Så kom meldinga. Det var en opprømsing av det som regjeringa hadde gjort for lenge siden. Det mest konkrete vi kan finne, er følgende to setninger:

«Regjeringen vil i forbindelse med de årlige statsbudsjettene vurdere behovet for kortsiktige og mer målrettede tiltak overfor særlig utsatte grupper.»

Og:

«Regjeringen vil derfor utrede disse spørsmålene videre og vurdere behovet for eventuelle tiltak.»

Det er det mest konkrete, nye vi finner i fordelingsmeldinga.

Så vet vi at det har blitt 6 500 flere barn som lever i fattige familier under denne regjeringa.

Hvorfor tror statsministeren at alt det som har vært gjort før, plutselig skal begynne å funke nå, når vi stadig ser at det blir flere fattige barn? Hvorfor er det da bare de gamle oppskriftene som leveres? Hvorfor leveres ingen nye forslag for å nå akkurat denne gruppa for å bekjempe den fattigdommen som føles mest urettferdig, nemlig den som barn opplever, for barn har aldri valgt sin barndom? Barn har aldri valgt å vokse opp i fattige familier. Barn får en dårlig start. Det er en viktig frihetsreform i Norge at faktisk disse barna får en lik start som alle andre barn. Da må vi ikke ha flere fattige barn, da må vi ha færre fattige barn.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:42:23]: Først litt til denne tallbruken: Det er slik at når du måler hvor stor andel av befolkningen som er fattig, som lever under en fattigdomsgrense – det er to ulike, det er en OECD-grense og en EU-grense – viser de målene at den er uendret. Men fordi vi har blitt flere mennesker, er det målt i antall blitt flere. Som andel av befolkningen er det stabilt.

Det er klart at når vi har mange hundre tusen flere mennesker – jeg vet ikke om tallet 6 000 er riktig – er det fortsatt fullt mulig at som andel av befolkningen er det en stabil utvikling i Norge. Vi må tross alt regne i forhold til totalbefolkningen. Alle målene viser litt ulike bilder. Litt uavhengig av hvordan man måler, viser de samme det samme hovedbildet, nemlig at Norge er blant de landene i verden med færrest fattige, og at det har vært en stabil utvikling. Det er punkt én i forhold til tallbruk.

Punkt to er at hvis det hadde vært slik at vi kunne gjøre én enkelt ting, eller to–tre enkle ting, og så var fattigdommen avskaffet, hadde jo både den forrige og den nåværende regjering gjort det for lengst. Det som er vårt fortvilte problem, er at fattigdom handler om veldig kompliserte og vanskelige sosiale mekanismer. Jeg er veldig urolig for at mange mennesker lever i fattigdom, lever med store økonomiske problemer – og spesielt barn. Men så sier jeg at

det aller, aller viktigste er arbeid. Der lykkes vi vel bedre enn noe annet land.

Det andre jeg sier, er at de som fortsatt er i fattigdom i Norge, er veldig ofte knyttet til rus. Foreldrene drikker, eller foreldrene driver med narkotika. Alle vet at det er noe vi virkelig anstrenger oss for å gjøre noe med. Men alle som har stått overfor et rusproblem, alle som har møtt mennesker med rusproblemer, vet at det er en krevende sak å løse det problemet.

Det tredje er innvandring. Alt vi kan gjøre for integrering, er det viktigste vi kan gjøre for å bekjempe fattigdom.

Trine Skei Grande (V) [10:44:31]: Jeg er ikke så opptatt av tall, jeg er mest opptatt av mennesker. Disse barna fins, disse barna lever i disse familiene, og vi har – mener jeg – en moralsk forpliktelse for å kjempe for at de skal komme ut av det. Venstre la fram 25 forslag i fordelingsmeldinga: om minstenorm i sosialhjelp, omfordeling når det gjelder barnetrygd, barnehage, SFO-satser, boligtiltak, barnevern, rus, skolehelsetjeneste, helsetiltak for dem under 18 år, psykisk lavterskeltilbud, frafallstiltak og gjeldstiltak. Vi kom altså med mange forslag. Jeg er ikke sikker på at alle var de beste for å komme i mål, men vi var villige til å snakke med alle for å få det til. Regjeringa stemte ned alle de 25 forslagene.

Når man ikke har noen nye forslag sjøl, kunne man i hvert fall lukte på noen av de andre forslagene som ble lagt fram, så kunne man i hvert fall være med og drøfte noen av de andre forslagene som ble lagt fram, så kunne man prøve å ha en dialog med andre partier. Men regjeringa stemte ned alle de 25 forslagene.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:32]: Det er ikke riktig at denne regjeringen ikke fremmer andre forslag. For det første vet representanten at saker skal behandles på en ordentlig måte. Derfor tar vi ikke saker rett i salen, når de fremmes i salen, men kommer tilbake med alternative forslag.

Vi har f.eks. lagt fram en uførefreform som gjør det mye enklere for dem som er uføre – de er ofte blant de fattige – å arbeide og dermed ha litt inntekt ved siden av uføretrygden. Dette vil øke mange uføres inntektsmuligheter og dermed bidra til at de får bedre totale inntekter. For det andre har vi lagt fram dette kvalifiseringsprogrammet, som er den mest målrettede satsingen for å få folk ut av en situasjon der de er langvarige mottakere av sosialhjelp. For det tredje har vi styrket rusomsorgen betydelig, og vi skal fortsette å styrke rusomsorgen. Og vi har styrket norskopplæringen for innvandrere, som er et viktig fattigdomstiltak.

Så hører jeg at det er et krav om sosialhjelpssats, altså om en minstenorm for sosialhjelp. Vel, da Venstre satt i regjering, satt man i fire år, og man innførte ikke det.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Borghild Tenden.

Borghild Tenden (V) [10:46:46]: Når regjeringen utfordres på fattigdom, sier de veldig ofte at de har lyktes med å ta de rikeste, at de rikeste betaler mer skatt. Det er

vel og bra, men tankegangen om fordeling mellom fattige og rike burde, etter Venstres syn, gjelde på flere områder enn akkurat skatt – f.eks. barnetrygden, som også representanten Trine Skei Grande nevnte. Venstre mener at dagens ordning, der alle får det samme beløpet uansett om de har behov for det eller ikke, bør endres, slik at de med lave inntekter får mer, og de med høye inntekter får mindre. Det ville skapt en utjevning. Er dette noe statsministeren vil vurdere?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:47:36]: Jeg føler at det alltid er dumt å si at nei, jeg vil ikke vurdere det. Så jeg skal gjerne vurdere det. Jeg må innrømme at jeg har vurdert det før, og da har jeg kommet til den konklusjonen at argumentene mot å ha gradert barnetrygd er bedre enn argumentene for. Men jeg kan endre mening, jeg også, så jeg skal tenke gjennom det og se på argumentene en gang til.

Jeg skjønner at det går an å argumentere for gradert barnetrygd, for da får de med lave inntekter mer enn de med høye inntekter. Det er veldig lett å forstå. Problemet med dette er at det da blir mindre lønnsomt for dem med lave inntekter å gå ut i jobb. Det vi er veldig opptatt av, er å ikke lage velferdssystemer som blir fattigdomsfeller – der barnetrygden avkortes med én gang en med lav inntekt kommer seg ut i jobb og får noen ekstraintekter. For det ville jo da skje. Da ville barnetrygden kuttet hvis du kommer deg ut i jobb, og da blir det lett slik at det blir fattigdomsfeller. Andre land som har prøvd tilsvarende ordninger, har gjennomgående dårlige erfaringer med dette. Derfor er vi opptatt av å ha billige barnehager – for at terskelen inn i arbeidslivet skal være lav – og ikke ha for mange behovsprøvde ordninger som gjør det dyrt å komme seg ut i jobb.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:48:49]: Det var befriende å høre statsministeren si til representanten Trine Skei Grande at fattigdom ikke kan avskaffes, og vi kan jo konkludere med at den i alle fall ikke kan avskaffes «med et pennestrøk», slik regjeringen gikk til valg på i 2005.

Selv om statsministeren sier at han ikke kan beregningsatsene for sosialhjelp, har jeg lyst til å utfordre ham litt videre – litt mer ut fra prinsippet. Vi tenker oss en 16-åring som aldri har hatt råd til å delta på fotballturneringer fordi foreldrene lever med varig lav inntekt, lever på sosialet, at foreldrene er rusmisbrukere: Når den 16-åringen tar seg en sommerjobb og tjener inntil det skattefrie beløpet – fribeløpsgrensen på rundt 40 000 kr – for å kunne delta på den fotballturneringen, mener statsministeren at det da er prinsipielt riktig at den 16-åringen skal forsørge sine foreldre, slik man gjør i dag?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:49:50]: Jeg mener for det første at jeg skal være varsom med å behandle alle enkeltelementene i beregningsgrunnlaget for sosialhjelp i en spontanspørretime i Stortinget. Men det jeg prinsipielt og grunnleggende sett er veldig sikker på, er at vi i Norge

skal innrette oss slik at foreldre enten kan leve av egen inntekt – og vi gjør mye for det og lykkes godt med det – eller leve av en trygd, og da er det ikke noen avkorting mot barnas inntekter. Sosialhjelp er en helt spesiell ordning, som skal være kortvarig for noen, og som er en hjelp for å fylle opp det man mangler. Det er det som gjør den til en spesiell ordning. Dette er altså ikke noe man varig skal leve av; det skal hjelpe folk enten til arbeid eller til trygd, slik at man kan leve varig av det, uten avkorting i barnas inntekt.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:50:46]: Trine Skei Grande har rett i at denne diskusjonen handler om mennesker. Det er altfor mange som står i kø for å få rusbehandling – ja, det er flere i dag enn det var i 2005. Det er altfor mange som skyves ut av arbeidslivet.

Statsministeren sa i sitt hovedsvar at det viktigste er arbeid. Det er jeg enig i. Men realiteten er at andelen som har arbeid, altså sysselsettingsprosenten, er den samme i dag som den var i 2005. Man har med andre ord ikke lykkes med å øke andelen som er i arbeid. Høyre har tatt opp et konkret forslag, knyttet til arbeidsplikt for sosialhjelpsmottakere, nemlig at de som kan arbeide, skal arbeide, for å redusere barrieren for å komme inn i arbeidslivet. Hvorfor er Arbeiderpartiet så skeptisk?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:51:53]: For det første er det altså blitt 300 000 flere sysselsatte i Norge i løpet av perioden 2005–2011. Det er omtrent ti ganger så stor vekst i sysselsettingen som under den forrige regjeringen. To av tre arbeidsplasser er kommet i private bedrifter. Arbeidsløsheten er lav og lavere enn under den forrige regjeringen. Det er i forhold til tall og sysselsetting.

Når det gjelder arbeid og sosialhjelpsmottakere, kan det stilles krav. Nav-kontorene stiller krav og bør stille krav til mottakerne av sosialhjelp. Hele poenget med kvalifiseringsprogrammet er nettopp at man ikke bare skal kunne stille krav, men faktisk ha noe aktivitet å tilby – fordi et problem har vært at for mange er det faktisk litt billigere å gi bare sosialhjelp, enn å gi sosialhjelp med et krav om at man må delta på et eller annet tiltak. Kvalifiseringsprogrammet er jo nettopp at vi gir folk et tilbud om noe opplæring, om noe skolegang, om noen arbeidsmarkedstiltak som forutsetning for at de skal motta pengene under kvalifiseringsprogrammet. Dermed er det flere som gjør det, og dermed er det også flere som kommer i arbeid.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgingsspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:53:09]: Eg hører at statsministeren seier at dei barna som mister kontantstøtta, skal få barnehageplass. Men det statsbudsjettet slår fast, er at det blir bygd nye barnehageplassar for berre 20 pst., og at 80 pst. av dei som mister kontantstøtta, ikkje vil få barnehageplass – ifølgje tala i statsbudsjettet. Det einaste dei står att med, er 3 000 kr mindre.

Så til talbruken som statsministeren tek opp. Det vi kan slå fast om denne talbruken, er at dette er eit stort problem. Eg er einig med statsministeren i at dette ikkje er enkelt. Men har vi som samfunn ein sterk nok innsats og sterke nok målretta verkemiddel for dette? Og kvifor kjem vi bl.a. attende til sosialhjelpssatsane? Jo, fordi det er nettopp det som pregar veldig mange barn som lever i fattige familier, det er det som påverkar dei.

Vil statsministeren sjå meir på målretta tiltak?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:54:16]: Svaret på det spørsmålet er ja. Jeg er opptatt av hele tiden å se på målrettede tiltak for å bidra til at mennesker som har dårlig økonomi, får bedre økonomi. Ett målrettet tiltak er å se på hvorfor de som er langvarige mottakere av sosialhjelp, er det. Da får vi veldig ulike svar. Vi snakker ofte om mennesker som har en veldig vanskelig livssituasjon, og som er ganske slitne. Men vi vet at ett hovedproblem er f.eks. at de ikke er i stand til å ha et arbeid. Da har vi laget kvalifiseringsprogrammene, som er egne programmer. Man lager en avtale med den som går på sosialhjelp, og sier: Du skal fortsatt få sosialhjelp, du skal faktisk få litt i tillegg hvis du er villig til å gå på dette kurset, gå på dette arbeidsmarkeds-tiltaket, eller kanskje ta den utdanningen. Det har vi altså fått på plass. Vi kan se om vi kan styrke det, men det er det mest målrettede tiltaket jeg så langt har hørt om – bygge en bro ut av fattigdom, ut av sosialhjelpstilværelse, til arbeid.

Vi har så lagt om uføretrygden, slik at man lettere skal kunne være ufør og kunne jobbe ved siden av.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål fra representanten Ketil Solvik-Olsen, som blir dagens siste hovedspørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:55:39]: Vi har i media de siste ukene fått flere eksempler på bedrifter som legger ned i Norge, som bl.a. viser til at skatte- og avgiftsnivået i Norge gjør det vanskelig å konkurrere fordi marginene blir presset i norsk næringsliv, norsk industri, sammenliknet med konkurrentene. I den sammenheng er det greit å se på at staten har rekordhøye inntekter. I 2012 er inntektene anslått til å bli 1 238 mrd. kr. Det er nesten halvparten av BNP. En del av de inntektene kommer fra oljen, men mye kommer fra lommebøkene til norsk næringsliv og til folk flest. Statens inntekter utenom oljeinntektene var 557 mrd. kr i 2005. I 2012 var de hele 860 mrd. kr. Det er altså en økning på over 300 mrd. kr i skatter og avgifter.

Samtidig vet alle at regjeringen lovte å holde seg til det skatte- og avgiftsnivået som var i 2004. Da de i 2006 og 2007 begynte å heve skattene, ga de inntrykk av å være på det nivået. Men i god stoltenbergsk ånd skjer det mye i gråsonen for deres løfte. Regjeringen har f.eks. valgt å holde en rekke skatter og avgifter utenfor beregningsgrunnlaget når de skal si hva slags skattenivå Norge har. Eiendomsskatten har økt fra 4,3 mrd. kr til 7,1 mrd. kr, bompengelinnevingen har økt fra 3,4 mrd. kr opp til 9,3 mrd. kr i denne regjeringens periode. Nå sist har man innført grønne sertifikater, men har likevel opprettholdt de avgiftene som en før påla, for å finansiere de samme tingene.

Bare disse tre eksemplene viser at skattebetalernes belastning med statlige skatter og avgifter er økt med 10 mrd. kr. Men regjeringen gir inntrykk av at skattetrykket er uendret. Jeg er ikke enig i at 2004-nivået for skatt er det beste, men det ville ha vært en fordel, etter Fremskrittspartiets syn, om regjeringen prøvde å holde seg til 2004-nivået. Kan vi forvente at det vil skje ved neste statsbudsjett?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:57:44]: For det første er det riktig at regjeringen har sagt at den skal holde samme skattenivå som i 2004. Det er ikke et tilfeldig valgt år, som noen har fått inntrykk av: Det er det året det ble inngått et bredt skatteforlik om et nytt skattesystem her i landet. Da sa Arbeiderpartiet at de ønsket å ha et skattesystem som videreførte dagens skattenivå, altså i 2004, mens Høyre og Fremskrittspartiet lovet titalls milliarder i lavere skatt. Vi advarer fortsatt mot det, fordi vi mener at det å love titalls milliarder i lavere skatt innebærer at det blir mindre penger til skole, til barnehager, til det fellesskapet som vi trenger for å bygge ut velferden her i landet. Det er den store forskjellen i norsk politikk. Høyre og Fremskrittspartiet er altså fortsatt pådrivere for at vi skal gi betydelige skattelettelser, og da blir det nødvendigvis mindre til f.eks. kunnskap og til f.eks. veibygging. Det er punkt én.

Punkt to: Vi har redegjort i et utall av statsbudsjetter for at det som handler om skattenivå, er en videreføring av det regelverket vi hadde da – det skattenivået det ville gi. De tallene som brukes, er litt spesielle, for det er åpenbart at når vi blir noen hundre tusen flere mennesker, eller f.eks. når nasjonalproduktet øker med ganske mange prosent, er det klart at det med det samme skattesystemet blir økte skatteinntekter. Det er jo ikke slik at hvis det flytter 100 000 inn i landet, skal vi redusere skatteprosenten. Vi skal jo ha samme skatteprosent, men det blir flere mennesker, ergo økte skatteinntekter.

Det at vi har fått 300 000 flere i jobb siden vi overtok, betyr at det med samme skatteprosent blir økte skatteinntekter. Man skal være ganske vanskelig for ikke å forstå at det vi sa i 2004 og 2005, handlet om det skattenivået som fulgte av de skattereglene vi da hadde, og ikke av at hvis vi ble flere nordmenn, eller vi fikk flere i jobb, skulle vi redusere skatteprosenten.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:59:40]: La meg prøve å oppklare for en litt forvirret statsminister. Mitt poeng var ikke at hvis det blir færre folk i Norge, så skal vi redusere skattene. Poenget var at mange av de skattene som regjeringen pålegger det norske folk å betale, velger de bevisst å holde utenfor når de beregner skattenivået.

Jeg brukte tre konkrete eksempler. Jeg kan godt gjenta de to største, nemlig eiendomsskatt og bompenger. Bare de to utgjør nesten 10 mrd. kr i økte inntekter til det offentlige, sammenliknet med da regjeringen overtok. Da har man klart å gi et inntrykk av at skattenivået er det samme. Men man har hevet de skattene som står på utsiden av beregningsgrunnlaget. Det er å jukse i forhold til det løftet som man ga.

Da er mitt spørsmål, for å prøve å få dette enda klarere: Vil man i det kommende statsbudsjettet sørge for at man inkluderer alle skatter og avgifter som pålegges norske skattebetalere for ting som man altså alltid før har betalt gjennom skatt, men som man nå gjerne må betale gjennom eiendomsskatt og bompenger, så vi får et reelt bilde av skattenivået i Norge?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:00:40]: Vi vil stå for det vi sa før valget i 2005, som vi gjentok før valget i 2009. Der har f.eks. bompenger aldri vært inkludert i det samlede skattenivået i Norge. Det betyr at hvis en kommune, hvis man lokalt, velger å redusere bompengene, er det ikke slik at vi regner det som skattelette, like lite som at vi regner det som skatteøkning hvis man et sted øker bompengene. Tilsvarende gjelder eiendomsskatten. Den har aldri vært regnet med i de skatene vi beregnet da vi tok stilling til skattenivået i 2004, simpelthen fordi det er en frivillig kommunal skatt. Hvis en kommune velger å sette ned eiendomsskatten, regner vi det ikke som statlig skattelettelse. Men heller ikke omvendt: Hvis en kommune velger å sette opp eiendomsskatten, vil vi heller ikke regne det som skatteøkning fra statens side, for det er en frivillig kommunal skatt.

Det at mange fremskrittspartikommuner nå går for eiendomsskatt, får være Fremskrittspartiets problem. Det er iallfall ikke mitt problem at Fremskrittspartiet rundt omkring i kommunene er for både bompenger og eiendomsskatt. Det er noe man bør ta på kammeret i Fremskrittspartiet.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:01:44]: Det vet du er løgn.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Christian Tybring-Gjedde.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:01:58]: Det var interessant å høre statsministerens rimelig enkle økonomiske filosofi, at skattelettelse er automatisk mindre til skoler og barnehager, men vi har hørt det før.

Jeg skal stille statsministeren et annet spørsmål. Statsministeren gir ofte uttrykk for at han er opptatt av å opprettholde konkurransekraften i norsk eksportindustri. Konkurransekraft utvikles i en kombinasjon av produktivitet, kreativitet, design, kvalitet og ikke minst pris. På 1970-tallet inngikk daværende regjering og Norges største arbeidstakerorganisasjoner inntektspolitisk samarbeid. Det innebar at lønnstakere aksepterte lavere nominelle lønnsstillegg, mot at staten til gjengjeld ga skattelette. Det ble referert til som Kleppe-pakka, som statsministeren sikkert kjenner til. Dette gjorde man for å sikre sunn økonomi og norsk industris konkurransekraft.

I dag ser vi tendenser til at høyere lønnskostnader bidrar til å prise norsk eksportindustri ut av det internasjonale markedet. Dette skjer samtidig som at staten blir stadig rikere. Mener statsministeren at Kleppe-pakka på 1970-tallet var et godt tiltak? Er statsministeren rede til

å gjøre det samme igjen for å sikre konkurransekraften i norsk eksportindustri?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:03:05]: Jeg mener at vi alltid kan lære av historien. Jeg mener at vi har lært det at vi bør innrette den økonomiske politikken på en måte som gjør at vi får de resultatene vi nå får. De resultatene vi nå får, er at vi har hatt rekordvekst i norsk økonomi. Vi ble rammet av finanskrisen, men vi ser at etter et fall i privat sysselsetting er vi igjen på god vei opp med sysselsettingen i privat sektor. Jeg er bekymret for kostnadsnivået i deler av den konkurranseutsatte industrien, men jeg tror ikke generelle, alminnelige skattelettelse bidrar til å bedre deres kostnadsnivå. Tvert imot vil en mer ekspansiv finanspolitikk bidra til økt lønnsvekst i skjermet sektor og dermed også presse lønningene i konkurranseutsatt sektor. Så jeg tror ikke på det som et generelt virkemiddel. Jeg mener vi må fortsette en politikk som handler om en ansvarlig oljepengebruk, som handler om et inntektspolitisk samarbeid, og så advare mot store skattelettelse.

Presidenten: Arve Kambe – til oppfølgings-spørsmål.

Arve Kambe (H) [11:04:18]: Fra Høyres side synes vi det tenderer til en gedigen skattebløff, som har vart i snart åtte år, og som kanskje vil fullføres. Man startet en regjeringssperiode med å si at skattenivået skulle være likt som under Bondevik II-regjeringen, som fjernet 25 mrd. kr, og regjeringen styrer på grunnlag av det. I praksis er det ingen endring, påstår de selv. Men faktum er at aldri har nordmenn betalt mer i skatter og avgifter enn nå under Stoltenberg-regjeringen. Det er flere hundre milliarder kroner hvert eneste år. Regjeringen har ganske stor oppfinnsomhet når det gjelder å finne nye skatter og avgifter. Et eksempel på det er at regjeringen, ved takseringsreglene som regjeringen nå innfører for å øke likningsverdien og dermed eiendomsskatten, den statlige delen av eiendomsskatten, ønsker å gjøre det enklere for kommunene å øke, innføre og omtaksere eiendomsskatt. Vil statsministeren stoppe det for kommunene?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:05:27]: I dette innlegget er det minst to ting som er fullstendig feil. Det ene er at folk betaler hundre milliarder kroner mer i skatt. Det er en helt fullstendig meningsløs måte å regne på. Det er slik at f.eks. momsen er 25 pst. Det var den under Bondevik, og det er den under meg. Når forbruket går opp, blir det selvfølgelig økte skatteinntekter, fordi folk kjøper mer i butikkene. Man skal være ganske spesielt innrettet hvis man mener at det er en skatteøkning. Det at folk går og kjøper vesentlig mer i butikkene nå enn i 2005, gjør at vi får økte skatteinntekter, men det betyr ikke at folk betaler mer i skatt når de går i butikken og handler klær eller hva de måtte handle der. Så hvis man i Høyre trodde at jeg skulle redusere momsen med et par prosentpoeng hver gang forbruket gikk opp et par prosentpoeng, er jeg mer bekymret for Høyres økonomiske kompetanse enn egentlig noe annet. Selvsagt går de samlede skatteinntektene opp når aktiviteten i økonomien går opp, men skattenivået går ikke

opp. Det er to helt forskjellige ting. (Presidenten klubber.) Det var punkt én.

Presidenten: Øyvind Håbrekke – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [11:06:49]: Kristelig Folkeparti ser ikke noe behov for de store endringene i skattenivået, verken opp eller ned. For Kristelig Folkeparti er skattenivå et spørsmål om balansert forvaltning. Vi undrer oss av og til over en forenklet framstilling både på høresiden og venstresiden i denne debatten. Statsministeren – som ett eksempel – har jo tydeligvis den enkle analysen at det er direkte sammenheng mellom skattenivået – dersom man må redusere skattene – og velferdsnivået. Nå har vi hatt sju år med rød-grønn regjering, og vi ser køene i helsevesenet, alvorlig svikt i eldreomsorgen og – jeg vet ikke hva slags ord jeg skal bruke – situasjonen i barnevernet. Jeg blir litt indignert på vegne av norske barnevernsbarn som får høre, indirekte, gjennom statsministerens resonnement: Du skjønner, vi har bare tusen milliarder kroner på statsbudsjettet til disposisjon, så vi kan ikke gi deg et skikkelig tilbud. Det holder ikke.

Hvis sammenhengen mellom skattenivået og velferdsnivået er så enkel, er mitt spørsmål til statsministeren: Hvorfor øker ikke den rød-grønne regjeringen skattene, slik at man får løst disse problemene?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:54]: For det første er jeg glad for at Kristelig Folkeparti advarer mot store skattelettelser, som Høyre og Fremskrittspartiet går inn for. Det å gå inn for titalls milliarder i lavere skatt, som disse partiene gjør, innebærer nødvendigvis at man får mindre penger i felleskassa til å løse viktige oppgaver. Jeg oppfatter at Kristelig Folkeparti egentlig deler den tilnærmingen Arbeiderpartiet har til samlet skattenivå – det at vi bør videreføre det skattenivået vi har i dag. Det er ikke Bondevik-regjeringens skattenivå, for de som måtte tro det, det er det skattenivået vi hadde da vi laget skatteforliket i 2004. Det betyr at vi økte skattene med rundt 12 mrd. kr sammenlignet med det Bondevik-regjeringen hadde og la opp til – det er punkt én.

Punkt to: Nettopp fordi vi trenger en balanse, og trenger forutsigbarhet, mener jeg det gir norsk økonomi – norske bedrifter – en forutsigbarhet at vi sier at vi viderefører dagens skattenivå, som er et høyt skattenivå, og som gir oss penger til å løse viktige velferdsoppgaver. Jeg advarer derfor mot skattekutt, men mener at vi kan videreføre dagens nivå.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen over.

S a k n r. 2 [11:09:06]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til

den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Torgeir Trældal til miljøvernministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra kunnskapsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 9, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 2, fra representanten Line Henriette Hjemdal til miljøvernministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 13 og 14, fra henholdsvis representantene Øyvind Korsberg og Jan Arild Ellingsen til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 16, fra representanten Trond Helleland til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, er overført til justisministeren som rette vedkommende. Spørsmålet må imidlertid, etter samråd mellom spørre og statsråd, utsettes til neste spørretime.

Presidenten: Spørsmål 1 vil, som vedtatt, bli besvart før spørsmål 9.

S p ø r s m å l 2

Fra representanten Line Henriette Hjemdal til miljøvernministeren:

«Hva er statsrådets tre viktigste områder?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Det første spørsmål som etter disse endringene vil bli tatt opp til besvarelse, er spørsmål 3, fra representanten Anders B. Werp til justisministeren.

S p ø r s m å l 3

Anders B. Werp (H) [11:09:34]: «To svært anerkjente forskere har søkt om å se informasjon som stammer fra det tidligere Stasi, som er arkivert hos PST. Søknaden ble sendt i oktober 2011, den er ikke besvart. I kjølvannet av Lund-kommisjonen vedtok Stortinget en åpenhetslinje i reglene for behandling av overvåkningsmateriale fra den kalde krigen. Dette prinsippet må fortsatt følges, og det er også i tråd med det såkalte Gotland-manifestet underskrevet av flere forskere.

Når får forskerne svar, og hvilken grad av åpenhet legger departementet til grunn?»

Statsråd Grete Faremo [11:10:21]: De såkalte Rosenholz-filene var gjenstand for interpellasjon 6. desember i fjor. Jeg ga da uttrykk for at dette er historisk materiale som kan gi viktig innsyn i en interessant epoke. Justisdepartementet ser nå på mulighetene for å hente relevant materiale til Norge. Som et ledd i oppfølgingen av interpellasjonen har departementet undersøkt hvordan man forholder seg til Rosenholz-materialet i Danmark og Sverige.

Slik jeg forstår det, har begge landene kommet i besittelse av kopier av Rosenholz-materialet som ledd i strafferettslig etterforskning. I Danmark skal materialet være tilgjengelig for forskere gjennom Dansk Institut for Internationale Studier. I en vitbok som ble presentert 9. februar i år, foreslår den svenske regjeringen at det ikke skal foretas noe vis-à-vis amerikanske myndigheter hva angår materialet om svenske statsborgere. Det ble ikke foreslått endringer i lovgivningen som regulerer forskeres tilgang til denne type materiale.

Både tidligere justisminister Knut Storberget og jeg har tidligere presisert overfor Stortinget at Politiets sikkerhetstjeneste, PST, ikke har de såkalte Rosenholz-filene i sitt arkiv. I et begrenset antall saker finnes det imidlertid, som tidligere nevnt, kopi av dokumenter som stammer fra arkivet til Stasi, herunder Rosenholz-filer.

De to forskerne Thomas Wegener Friis og Helmut Müller-Enberg søkte i brev av 26. oktober 2011 PST om innsyn i to typer materiale. Det dreier seg for det første om kopier av kartotekkort fra det såkalte Rosenholz-arkivet, i det omfang dette finnes i Norge. Dernest ble det søkt om innsyn i eventuelle undersøkelser som kaster lys over DDRs statssikkerhetstjenestes spionasje i Norge, uten at dette var avgrenset tids- eller temamessig. Begrunnelsen for søknaden er angitt til forskning i den østtyske spionasjen mot de nordiske landene under den kalde krigen, uten at dette er nærmere konkretisert.

Politiets sikkerhetstjeneste oversendte først 28. mars i år sin vurdering til departementet. Ved oversendelsen fra PST medfulgte ikke søknaden fra forskerne. Denne ble ettersendt i midten av forrige uke. Etter min vurdering burde PST videresendt søknaden med sine vurderinger raskere enn tilfellet er.

Informasjonen som er i politiets besittelse, er generelt underlagt taushetsplikt etter ulike regelsett avhengig av om det dreier seg om opplysninger i straffesak eller opplysninger som knytter seg til politiets øvrige virksomhet. Sentralt i denne sammenheng vil være hensynet til personvern og politiets operative virksomhet og samarbeidsrelasjoner. Videre vil sikkerhetslovens bestemmelser få anvendelse dersom informasjon må beskyttes av sikkerhetsmessige grunner.

Det vil være behov for å foreta nærmere klargjøringer og vurderinger før det konkluderes. Når dette er sagt, vil jeg understreke at vi tar sikte på å ta stilling til søknaden så raskt som mulig. Jeg ber samtidig om forståelse for at jeg her og nå dessverre ikke kan gi noen anvisning på en eksakt dato.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Anders B. Werp (H) [11:13:23]: Jeg har full forståelse for at man trenger en forsvarlig tid til å behandle en søknad, så jeg har ingen grunn til å kritisere verken PST eller statsråden for akkurat det forholdet. Regler og rutiner skal naturligvis følges.

Men jeg blir litt urolig når jeg hører statsråden henvise til en nordisk tilnærming til Rosenholz-materialet – Rosenholz-kartotek kortene. Det som er viktig å understreke, etter Høyres mening, er at regjeringen må ta et selvstendig ansvar for å henvende seg til amerikanske myndigheter for derigjennom å få det samlede norske materialet som CIA sitter på i dag, overlevert til Norge. Så kan Norge derfra overlevere dette videre til Stasi-arkivet i Berlin for videre forsvarlig dokumentasjon og arkivering.

Hvordan ser statsråden på det å henvende seg til CIA og få det samlede materialet hit til Norge først, for deretter å overlevere det til Berlin?

Statsråd Grete Faremo [11:14:33]: Dette var det sentrale temaet i interpellasjonsdebatten. La meg her og nå raskt avkrefte at det er snakk om en nordisk tilnærming, men vi fant det riktig og interessant å kartlegge hvordan våre naboland har forholdt seg til denne saken. Slik det også ble gjennomgått under interpellasjonen, ser vi for oss at dette bør søkes gjennomført – uten at det beslaglegger stor arbeidskraft i PST, og hvor forskningsmiljøer bør stå sentralt.

Uavhengig av dette har vi nå til behandling en søknad fra to utenlandske forskere som vi vil søke å behandle på riktig, korrekt og grundig måte, og svare på begge dimensjonene i den henvendelsen som har kommet.

Anders B. Werp (H) [11:15:36]: Jeg er tilfreds med tilnærmingen fra statsrådets side når det gjelder vår henvendelse til amerikanske myndigheter og det norske Rosenholz-materialet.

Jeg vil avslutningsvis spørre statsråden om tilgjengeligheten til dette materialet – jeg forutsetter at det samlede materialet kommer til Norge fra USA. Lund-kommisjonens rapport, som ble behandlet med bred politisk tilslutning i Stortinget, la opp til en åpenhetslinje med hensyn til overvåkningsmaterialet fra den kalde krigen. Nettopp i disse dager er det jo viktig å høste de erfaringene som den kalde krigen ga oss, i tilnærmingen til ekstremistiske ideologier – for å si det på den måten. I hvilken grad ser statsråden overføringsverdier fra den åpenhetslinjen som Lund-kommisjonen la til grunn, ved behandlingen av forskeres tilgang til spesielt PSTs opplysninger fra den kalde krigen?

Statsråd Grete Faremo [11:16:47]: Dette er, som jeg nevnte, materiale som jeg tror kan ha stor interesse, og hvor det er viktig å ha en åpenhetslinje, slik at dette også kan gjøres tilgjengelig for dem som måtte ha interesse av saken.

Samtidig er det viktig å si at dette kan være materiale som er utarbeidet i tilknytning til straffesaker. Det kan være sikkerhetsmessige forhold og personmessige forhold som tilsier tilbakeholdenhet med opplysninger. Det

er disse avveiningene vi og, ikke minst, forskere – når den tid kommer – må gjøre. Men, som sagt, åpenhet må være utgangspunktet.

Spørsmål 4

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:17:57]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I februar 2012 ble en ny straffelov vedtatt i Iran. Ifølge ulike menneskerettighetsorganisasjoner er den utformet slik at det vil bli langt enklere for iranske myndigheter å utstede dødsstraff overfor mennesker som har konvertert fra islam til annen tro. Til tross for dette har konverterte iranere likevel den siste tiden opplevd å bli returnert fra Norge til Iran eller lever med varsel om retur.

På hvilken måte får opplysningene om ny iransk straffelov betydning for norsk returpraksis av konvertitter til Iran?»

Statsråd Grete Faremo [11:18:38]: Utlendingsloven slår fast at ingen skal returneres til sitt hjemland hvis de risikerer forfølgelse på grunn av sin religion. Dette inkluderer også dem som risikerer forfølgelse i hjemlandet fordi de har skiftet religion.

Det er Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda som avgjør saker og klager etter utlendingsloven, og vurderer den enkeltes behov for beskyttelse ut fra asylansøker og den til enhver tid foreliggende landinformasjon. Verken medlemmer av regjeringen eller departementet kan gripe inn i eller påvirke utfallet av enkeltsaker, med unntak av saker som gjelder hensynet til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

Utlendingsmyndighetene følger situasjonen for konvertitter nøye, bl.a. gjennom den faglig uavhengige enheten for landinformasjon – Landinfo. Dersom Iran setter i kraft en lov som forbyr konvertering fra islam, vil Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda legge vekt på lovens innhold og praktiseringen av loven når de vurderer om en konvertitt har behov for beskyttelse.

Når det gjelder Iran, er jeg for øvrig kjent med at utlendingsmyndighetene mener at konvertering i seg selv ikke gir et beskyttelsesbehov, men at man må foreta en konkret vurdering av forfølgelsesfaren i hvert enkelt tilfelle. Konvertering har derfor dannet grunnlag for asyl i en rekke asylsaker fra Iran. I juni i fjor gikk Utlendingsnemnda offentlig ut og sa at de hadde mottatt ny informasjon knyttet til konvertitter fra Iran. På bakgrunn av dette fikk de høsten 2011 om lag 140 anmodninger om omgjøring av tidligere vedtak. De fleste av disse var begrunnet med konvertering. Utlendingsnemnda forventer nå å avholde flere nemndmøter for å vurdere disse konverteringssakene.

Jeg vil for øvrig understreke at jeg har tillit til at utlendingsmyndighetene foretar en individuell, grundig og forsvarlig vurdering av beskyttelsesbehovet i alle saker der det er anført forfølgelse på grunn av konvertering.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:20:46]: Det sies altså at konvertering i seg selv ikke nødvendigvis gir kon-

vertitter som kommer fra Iran, et beskyttelsesbehov. Men hvis den nye straffeloven blir praktisert, strammes lovverket i Iran enda mer til. Som jeg sa i mitt innledningsspørsmål, sier menneskerettighetsorganisasjoner at loven er utformet slik at det vil bli enklere for iranske myndigheter å utstede dødsstraff overfor mennesker. Vil ikke dette bety at man må tenke annerledes med hensyn til å tvangsreturnere konvertitter til Iran, hvis denne loven blir iverksatt?

Statsråd Grete Faremo [11:21:36]: Jeg vil iallfall ikke utelukke det. Det er jo det som ligger i hele svaret. Dette er en situasjon som det er nødvendig å følge nøye, og hvor informasjonen – både om loven og om iverksettelsen – er helt avgjørende å forholde seg til, for både Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Det er noe av bakgrunnen for at den informasjonen som vi nå får, selv sagt har utløst anmodninger om omgjøring, og for at det også vil være saker som settes med nemnd.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:22:23]: Jeg er takknemlig for det svaret justisministeren gir meg. Jeg har lest mange saker om konvertitter og sett på begrunnelser for avslag, og ser bl.a. at flere får avslag fordi konverteringen ikke blir trodd. Dette er meget alvorlig.

På hvilken måte vil justisministeren sikre seg at alle opplysninger om konverteringen kommer på bordet? Det jeg er opptatt av, er at utlendingsmyndighetene også lytter til prester, diakoner og andre som har god kunnskap om konvertittenes omvendelseshistorie når vedkommendes troverdighet blir vurdert. Vil statsråden sørge for at også disse blir lyttet til når man gjør en vurdering av om konverteringen er reell eller ikke?

Statsråd Grete Faremo [11:23:19]: Det er dessverre slik at det ikke er første gang våre utlendingsmyndigheter har måttet forholde seg til svært krevende spørsmål. Desto viktigere er det å sikre godt tilfang av informasjon, og Landinfo vet jeg har supplerende opplysninger fra mange organisasjoner.

Det er heller ikke første gang utlendingsmyndighetene må forholde seg til realiteten i en vanskelig problemstilling, og det er derfor jeg sier at jeg også har tillit til at myndighetene vil foreta en god og grundig vurdering også i disse sakene for å kunne komme fram til den rette beslutningen. Jeg er helt sikker på at dette også vil være et tema som vil bli fulgt nøye fra oss i departementet – jeg kan forsikre om det – og jeg tror også det vil være andre, både i politiske partier her i salen og andre departement, som vil gjøre det.

Spørsmål 5

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:24:46]: «I debatten om dynamiske effekter i skattepolitikken har regjeringen hevdet at lavere gjennomsnittsskatt reduserer arbeidstilbudet på grunn av «inntektsvirkningen». Derimot viser Aftenposten 31. mars 2012 at reallønnsveksten siste 30 år kunne forsvart at folk jobbet tre dager i uken, noe de ikke har

gjort. Folk har i stor grad opprettholdt arbeidstilbudet til tross for økt realinntekt.

Vil statsråden ta initiativ til en faglig utredning om dynamiske effekter ved skatteendringer med utgangspunkt i dagens skattesystem?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:25:23]: For det første er det ingen motsetning mellom det Finansdepartementet har sagt om effekter av lavere gjennomsnittsskatt på arbeidstilbud, og det som kommer fram i den nevnte artikkelen i Aftenposten.

Det er ikke Finansdepartementets syn at lavere gjennomsnittsskatt fullt ut – krone for krone – vil slå ut i lavere arbeidstilbud, slik det kan høres ut som representanten Solvik-Olsen antyder.

Redusert gjennomsnittsskatt vil gi økt disponibel inntekt, alt annet likt. Økonomisk teori og empirisk forskning viser at den økte kjøpekraften dette gir, vil kunne bli brukt til å etterspørre mer av alle goder. Ett gode er fritid, og økt etterspørsel etter fritid er det samme som redusert tilbud av arbeid. Men den økte kjøpekraften vil også gi økt etterspørsel etter andre varer og tjenester, så det er kun en mindre del av økningen i disponibel inntekt som vil bli tatt ut i redusert arbeidstid.

Den nevnte artikkelen i Aftenposten bekrefter også dette:

«Noe av veksten i kjøpekraft er faktisk tatt ut i kortere arbeidstid, det vil si mer fritid. I 1987 gikk vi fra 40 timers uke til en normal arbeidsuke på 37,5 timer, og i årene 2001–2002 fikk vi en ekstra ferieuke.»

Nasjonalregnskapet viser at inntektsøkningen siden 1970 delvis er tatt ut i redusert arbeidstid. I 1970 utførte en sysselsatt person i gjennomsnitt 1 835 timeverk i løpet av ett år. Dette hadde sunket til om lag 1 426 timeverk i 2011.

Finansdepartementet følger med i norsk og internasjonal skatteforskning, herunder forskning på sammenhengen mellom skatt og atferd. Denne forskningen omfatter også virkninger av endringer i det norske skattesystemet, herunder dynamiske virkninger. På den bakgrunn ser ikke jeg noe behov for å ta initiativ til ytterligere utredninger om dynamiske effekter ved skatteendringer med utgangspunkt i dagens skattesystem.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:27:40]: Det er en mer moderat finansminister jeg hører nå enn det vi har opplevd i en del skriftlige spørsmål vi har fått svar på fra den samme finansministeren. Det viser at regjeringen er litt i bevegelse på dette punktet, og det er veldig bra. Vi ser også at regjeringen er mer positiv til å gjøre beregninger av dynamiske effekter ved skatteendringer i 2012-budsjettet enn det de var da opposisjonen stilte spørsmål om det samme i forbindelse med 2011-budsjettet.

Men jeg er ikke fornøyd med at en bare sier at en følger med på hva som skjer når det gjelder forskning internasjonalt, fordi en vet at den statssekretæren som i media er mest engasjert i dette, SVs Roger Schjerva, mer eller mindre avviser at skatt påvirker folks lyst til noe som helst, at det er bare å øke skattene hvis en ønsker å øke statens inntekter. Derfor har det også veldig mye med hvor-

dan en fortolker ulike rapporter å gjøre, og det er derfor jeg ønsker at vi skal få dette i et mer formalisert format som en utredning vil være. Jeg tror det vil være til glede for alle at vi får en utredning som legger en sterkere premis for den offentlige debatten, framfor bare fortolkninger fra spesielt statssekretæren fra SV, som jeg ikke har stor tillit til.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:28:51]: Nå er statssekretær Schjerva en usedvanlig dyktig og god statssekretær, men nok om det.

Det er slik at Finansdepartementet aldri har tatt avstand fra at skatteendringer eller avgiftsendringer påvirker arbeid og påvirker folks atferd – det er et viktig utgangspunkt. Finansdepartementet har gjennom flere år finansiert forskning på sammenhengen mellom skatteendringer og arbeidstilbud. Et eksempel er det såkalte Skatteforskningsprogrammet som ble startet i 1988, og der har en nå et tema i programperioden 2011–2016 som er skattetilpasning og fordeling. Det omfatter bl.a. forskning på hvordan arbeidstilbudet blir påvirket av endringer i skatteregulverket.

Vi følger med i internasjonalt arbeid og er inne og finansierer viktige norske forskningsprogrammer på dette området, så jeg tror det skulle holde i denne omgang.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:29:57]: Jeg vil fortsatt opprettholde mitt ønske om at regjeringen tar initiativ til en utredning, fordi det gir et mer faglig dokument enn bare å stole på vurderingene til dem som leser andres utredninger.

Jeg mener også at den artikkelen som sto i Aftenposten, motbeviser litt av de tilnærmingene som statsrådets departement har hatt. Når de har svart på våre spørsmål tidligere om dynamiske effekter på skatt, har de hele veien lagt til grunn at en primært hvis en får mer i lønningsspen, vil jobbe mindre – en prioriterer primært fritidstilnærmingen. Den artikkelen i Aftenposten indikerte det motsatte. Selv om en ikke skal si at intervju med enkeltpersoner skal likestilles med vitenskapelig forskning, er det likevel makrotallene her at selv om du har redusert arbeidsuken litt, har du langt fra gått ned til tredagers uke, som den økonomiske veksten kunne tilsvare, nettopp fordi folk er – om en liker det eller ikke – materialistiske. De shopper når finansministeren oppfordrer til det, og det påvirker helheten.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:31:03]: Vi vil sikkert få rik anledning til å diskutere dette temaet videre. I den sammenhengen viser jeg også til svaret jeg ga tidligere i dag.

Så er jeg glad for at representanten Solvik-Olsen sier at en ikke kan bygge alt på en artikkel eller et intervju som står i Aftenposten, og det er faktisk også slik at folk er forskjellige i den forstand at noen sikkert har en materialistisk tilnærming, andre har en mindre materialistisk tilnærming. Men jeg tror at vi fort kan bli enige om at endringer i skatter og avgifter i hvert fall bidrar til å påvirke folks atferd. Så får vi ta diskusjonen videre på et senere tidspunkt.

Spørsmål 6

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:31:59]: «Ved anbudstildeling av flykonsesjoner i Lofoten ble Danish Air Transport, DAT, valgt som operatør. Etter at Widerøe anket avgjørelsen, har Samferdselsdepartementet snudd 180 grader og tildelt Widerøe, konkurrenten til DAT, det operative ansvaret for flyvningen. Dette har medført at det er blitt kjøpt mange billetter, som i dag ikke lenger er gyldige.

Hva vil statsråden foreta seg for å ivareta næringslivet og enkeltmenneskets rettigheter, slik at uskyldige ikke vil oppleve tap av betalte tjenester?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:32:41]: Eit godt regionalt flyrutetilbud er viktig for å redusere avstandsulemper og sikre effektiv transport for folk og næringsliv i distrikta. Difor gjev regjeringa tilskot til drift av regionale flyruter. Tilskotet blir gjeve i form av ei ordning med kjøp av flyrutetenester etter anbuds konkurranse.

I samband med anbuds konkurransen som vart halden for å sikre regional flyrutedrift på 19 ruteområde frå 1. april i år, viste det seg dessverre, etter anbudstildelinga, at flyselskapet Danish Air Transport, som fekk tildelt fire ruteområde i Lofoten og Ofoten, likevel ikkje ville vera i stand til å starta rutedrifta på dei føresette vilkåra.

I situasjonen som då oppstod, la eg vekt på å avgrensa skadeverknadene ved å sikre eit kontinuerleg flytilbod i Lofoten og Ofoten av omsyn til innbyggjarar og næringsliv.

Av omsyn til klagen som er framsett av flyselskapet, og behandlinga av denne, har Samferdselsdepartementet inngått mellombelse kontraktar for rutedrift på desse ruteområda med flyselskapet Widerøe. Alternativt ville rutetilbodet ha stoppa opp 1. april.

Så til spørsmålet om flybillettar. Danish Air Transport opna for billettsal på rutene i Lofoten og Ofoten etter tildelinga 19. januar og stengde billettsalet igjen ved omgjeringa 23. mars. Danish Air Transport har informert om at dei fullt ut refunderer alle billetter som er kjøpte. Etter det eg veit, blir dette følgt opp på ein svært ryddig måte.

Det var dessverre ikkje mogleg i den mellombelse avtalen med Widerøe å få med noka løysing for å kunne tilby rutflyging på Widerøe sine flygingar med billetter kjøpte hos Danish Air Transport. Dette inneber at passasjerane dette gjeld, må kjøpa ny billett hos Widerøe om dei ynskjer å gjennomføra reisa.

Eksisterande refusjonsordningar gjer at passasjerane ikkje skal tapa det dei har betalt, sjølv om det vil vera nokre ulemper og meirkostnader for dei som må booka om.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:35:10]: Jeg takker for svaret.

Slik jeg har forstått det, fikk Samferdselsdepartementet allerede i desember beskjed fra Luftfartstilsynet om at Danish Air Transport ikke kunne levere et operativt ansvar som tilfredstilte kravene i anbuds dokumentet for fortsatt konsesjon. Allikevel ser vi at billettsalget til privatpersoner og næringslivet fortsatte en god stund etter dette.

Burde ikke dette vært stoppet lenge før av Samferdselsdepartementet, eller burde man ikke gått ut tidligere med opplysninger til forbrukeren?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:35:59]: Ved anbuds konkurransen som vart halden for å sikre regional flyrutedrift på ei rekkje ruteområde frå 1. april i år, tildelte Samferdselsdepartementet den 19. januar kontrakt for fire ruteområde i Lofoten og Ofoten til flyselskapet Danish Air Transport, som hadde det samla sett lågaste kravet om tilskot for det aktuelle området. Det betyr at på det tidspunktet rekna vi med at dei innvendingane som var komne frå Luftfartstilsynet, var rydda av vegen.

Før vi kunne inngå kontrakt med Danish Air Transport, kom det fram nye opplysningar. Det var det som gjorde at departementet den 23. mars fann det nødvendig å gjera om avgjerda om å tildela dei fire ruteområda til DAT. I staden måtte vi dessverre avvise tilbodet til DAT på desse fire ruteområda.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:37:08]: Jeg takker for svaret.

Innenfor aviation er det jo i dag slik at tidsperioden for et flyselskap med hensyn til å forholde seg til nye anbuds dokumenter og tekniske krav til operativt ansvar og flyvninger, faktisk er veldig kort. Det er med andre ord kort tid til å tilfredsstille nye fordringer og endringer. På Vestlandet har vi erfart dette med Widerøe og Florø lufthavn, og vi har opplevd det nå med Danish Air Transport.

Vil statsråden se på muligheten for å utvide omstillings tiden for selskapene slik at de blir gitt nok tid til å investere i oppgraderinger og sikkerhet, og dermed gi selskapene større forutsigbarhet og ikke minst tilrettelegge for reell konkurranse?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:38:00]: Det eg kan seia aller fyrst, er at vi set i verk arbeidet med konkurransen på eit tidlegare tidspunkt enn vi pleier, nettopp for å sikre at det vart lengre tid. Dei erfaringane vi har gjort oss no, går vi nøye igjennom, nettopp fordi vi veit at her kan det vera eit forbettringspotensial.

Så er akkurat denne saka no gjenstand for klage. Vi har inngått mellombelse kontraktar på desse ruteområda, og vi kjem tilbake med ei behandling av denne klagen så fort som det lèt seg gjera, og også med ei oppsummering av dei erfaringane vi har gjort oss i denne saka.

Spørsmål 7

Per Roar Bredvold (FrP) [11:39:13]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Hovedfartsåren gjennom Østerdalen rv. 3 er midlertidig stengt på grunn av stor isgang i elva Tunna. Også andre steder på denne strekningen er det fare for at is og vann vil gjøre at veien blir stengt.

Hvilke utbedringstiltak vil statsråden vurdere for å unngå stenging av rv. 3 under slike forhold?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:39:36]: Det har vore isgang i elva Tunna åtte til ti gonger dei siste 30 åra. Nokre få gonger har det påverka trafikken på rv. 3. Etter hendinga i år er Statens vegvesen i dialog med NVE om aktuelle tiltak for å løysa problemet. Å heva vegen kan vera eit tiltak, men dette kan gje andre negative konsekvensar.

Riksveg 3 gjennom Østerdalen, frå Elverum til Kvikne, er nesten 250 km lang. Glomma er hovudvassdraget i Østerdalen, men fleire større vassdrag som Rena, Imsa, Atna, Folla, Tunna, Ya og Orkla renn langs eller blir kryssa av riksvegen. I tillegg er det ei stor mengd mindre sideelvar og bekkar med potensial for isgang og flaum, som kan påverka trafikkavviklinga langs hovudferdselsåra gjennom Østerdalen. Det er i alt 63 små og store bruer på strekninga.

Det blir gjennomført risiko- og sårbarheitsanalysar i samband med pågåande utbetringstiltak for å redusera utfordringane med naturkreftene i Østerdalen. Slike analysar blir gjennomførde i samarbeid med relevante styresmakter og i samsvar med plan- og bygningslova. Tiltak for å minska skadane blir vurderte i høve til samfunnsnyten.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:41:11]: Jeg takker statsråden for et svar som egentlig ikke var noe svar på hva man skal gjøre framover, men på hva som har skjedd, og skjer.

Som statsråden sier, har bare elven Tunna åtte til ti ganger de siste 30 årene hatt stor isgang. Så det er altså ikke bare dette året det har skjedd, men mange, mange ganger tidligere. Mange andre elver kan også være, og er, et problem for denne veien. Hvis jeg husker riktig, er det også 63 bruer langs de 250 kilometerne, så det er klart at det er en utsatt veistrekning. Men samtidig må vi huske på at dette ikke er en hvilken som helst vei. Dette er rv. 3 mellom nord og sør. Den frakter mange varer og mange folk, og hvis den blir stengt, er det et stort samfunnsproblem. Derfor er ikke jeg fornøyd med at ting blir vurdert – det må skje noe! At det skjer noe smålapping her og der, kan gjerne Senterpartiet og enkeltrepresentanter tar æren for, men det må altså skje noe mer. Det er det jeg er på jakt etter i dette spørsmålet.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:42:13]: Lat meg seia til Bredvold at i ulike situasjonar som oppstår, er det viktig å stilla med relevante tiltak. Under skadeflaumen i 1995 vart rv. 3 stengd fire ulike stader på grunn av overfløyning i hovudvassdraget Glomma og Folla, i kommunane Stor-Elvdal og Alvdal. På det meste var vegen stengd i sju dagar. Pinseflaumen i 2010 hadde ei anna utvikling; det var dei mindre sidevassdraga som skapte problem for trafikken. Ved Trønnes var rv. 3 stengd i vel tre døger. Så er det viktig å ha beredskap i forhold til nettopp desse akutte situasjonane, og her er risiko- og sårbarheitsanalysar i samband med pågåande utbetringstiltak svært viktige.

Så er representanten Bredvold vel kjend med at rv. 3 rustar vi opp systematisk år for år, jf. det vi har vore einige om i samband med eit tidlegare spørsmål, at til rv. 3 har det vorte tilført minst 100 nye millionar kvart år.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:43:22]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Det er riktig at rv. 3 rustes opp hvert år, og det er mange som har æren av det. Kanskje jeg har litt av æren, kanskje senterpartirepresentanter og kanskje Senterpartiet også. Så jeg tror vi har en felles ære for det, hvis vi skal begynne å dele ut ære.

Men det viktigste er at det skjer noe, og jeg synes det skjer for lite. Det er ikke nok å vurdere, men vi må også ha en beredskap som fungerer. Her kan det virke som om, i hvert fall i dette tilfellet som det refereres til i spørsmålet, beredskapen ikke var der. Jeg savner også et bedre samarbeid mellom NVE og Statens vegvesen. Jeg vet at det er møter, men ofte er de møtene i etterkant av at ting har skjedd. Jeg mener vi bør ha møter før ting skjer. Jeg mener at vi må utbedre veien raskere enn det som skjer. Det er sånn som statsråden sier, at det er mange elver og bruer langs denne veien, og våren kommer én gang i året, og den kommer på forskjellig måter, selvfølgelig – men dette er et problem.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:44:27]: Det som representanten Bredvold og eg er einige om, er for det fyrste at rv. 3 er ein svært viktig veg, og at det er bra at det skjer stadige forbetringar her. Så peikar han på noko som er avgjerande viktig, og det er dette å ha ein auka beredskap. No er det slik at på denne vegen har det vore isgang i elva Tunna åtte til ti gonger dei siste 30 åra. Det har då vorte utført tiltak i tilknytning til dei hendingane.

Ras og flaum ser vi no kjem i eit aukande omfang og på plassar der vi før ikkje tenkte at det kom. Difor vil alt som heiter beredskap, vera styrkt i tida framover. Det betyr òg at NVE og Statens vegvesen nok kjem til å ha endå tettare kontakt òg når det gjeld beredskap, enn dei har hatt.

Spørsmål 8

Borghild Tenden (V) [11:45:45]: «I media har vi kunnet lese at helse- og omsorgsministeren har vært i Sveits for å lære om rusomsorg. Venstre er opptatt av en helhetlig rusomsorg som også åpner for nyorientering innenfor rusbehandling.

Kom statsråden hjem fra Sveits med noen gode forslag som kan bedre den norske rusomsorgen?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:46:05]: Jeg kunne gjøre dette veldig enkelt og svare ja, men jeg skal utdype det litt.

Det er riktig som representanten Tenden nevner, at jeg har vært i Sveits. Bakgrunnen for besøket var som kjent at jeg skal legge frem en stortingsmelding om rusmiddelpolitikken. Stortingsmeldingen vil bl.a. omtale det forebyggende arbeidet, hvordan vi skal tilrettelegge tjenestene til personer med rusmiddelproblemer, og hvilke virkemidler vi har for å redusere skader og negative følger av bruk av rusmidler. Det gjelder for den enkelte, for pårørende og for andre berørte.

Meldingen vil også vurdere forslagene som Stolten-

berg-utvalget la frem i juni 2010, og som har vært på høring. Et flertall i utvalget foreslo å sette i gang et forsøksprosjekt der behandling med heroin inkluderes i LAR – legemiddelassistert rehabilitering. Sveits har hatt et slikt tilbud i mer enn 15 år, og det er der vi finner om lag halvparten av de ca. 3 000 opiatavhengige som er inkludert i heroinassistert behandling på verdensbasis. Det var derfor både nærliggende og naturlig å dra til Sveits for å se hvordan tilbudet til rusavhengige er lagt opp, og hvilke resultater de kan vise til.

Det som var særlig interessant, var den helhetlige politikken på området, som innebærer at helsetjenesten, sosialtjenestene, politiet og andre samarbeider tett om å nå felles mål. Jeg vil likevel understreke at erfaringer fra andre land ikke alltid er direkte overførbare til vårt samfunn.

Representanten Tenden spør om jeg kom hjem med noen gode forslag som kan bedre den norske rusomsorgen. Forslag som er knyttet til fremtidig rusomsorg i Norge, vil jeg komme tilbake til i forbindelse med stortingsmeldingen om rusmiddelpolitikken.

Borghild Tenden (V) [11:48:00]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg hører nå at hun vil komme tilbake til saken.

Venstre er veldig opptatt av å få til endringer i rusomsorgen. Senest i dag, i spontanspørretimen, var nettopp det med barnefattigdom, der rett og slett rus er en av hovedårsakene, ett av temaene.

Vi har hatt mange forslag her i Stortinget. Vi ønsker flere akuttavrusningsplasser og har foreslått 24 timers behandlingssgaranti etter avrusning. Venstre har også foreslått å godkjenne rusmedisin som egen legespesialitet for å høyne statusen og rekruttere bedre til fagområdene. Venstre ønsker også å igangsette et forsøksprosjekt der fastleger med spesiell kompetanse og interesse for rusmedisin kan gis anledning til å foreskrive medikamentell behandling.

Er dette noe statsråden vil ta med seg i sin melding?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:49:09]: Nå er det slik at vi tar sikte på å legge frem denne meldingen før sommeren, og det ville være unaturlig å gå inn på enkeltforslag nå. Det jeg i hvert fall kan forsikre om, er at alt som har vært av forslag, er vurdert eller vil bli vurdert, frem til meldingen legges frem. Det som er helt sikkert, er at dette blir en melding som dreier seg både om alkohol, om doping og om narkotika. Derfor blir det en helhetlig melding hvor vi ønsker å se hele dette området under ett. Det er klart at både pårørende, barn og andre blir veldig influert av andres rusmisbruk.

Jeg skal komme tilbake til mange av disse forslagene. Flere akuttbehandlingssplasser har det faktisk blitt i den senere tid, men vi må alltid vurdere om vi skal ha flere. Når det gjelder rekruttering, er det selvfølgelig en viktig del av det å kunne ha en god rusomsorg.

Borghild Tenden (V) [11:50:25]: Jeg takker igjen for svaret. Vi venter i spenning til meldingen kommer før sommeren.

Venstre er også opptatt av at rusavhengige som har psykiske plager i tillegg til sin rusavhengighet, må få en op-

timal psykiatrisk behandling. Statsråden har tidligere blitt konfrontert med at Tverrfaglig enhet for dobbeltdiagnose, TEDD, skal legges ned. Statsråden har forsikret Stortinget om at disse pasientene skal og må få et godt tilbud i fremtiden. I januar i år kunne hun imidlertid ikke svare på hvordan. Spørsmålet mitt er derfor om statsråden har noen forståelse for den tiden og de kreftene det tar å bygge opp et godt fagmiljø på en avdeling, og om hun har gjort seg noen tanker siden sist om hvordan eventuelle nye behandlingstilbud kan integreres i dem som allerede eksisterer.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:51:18]: Rus og psykiatri henger i noen sammenhenger veldig sammen. Det har vært fokusert mye mer på dette temaet i den senere tid, og det er nå mye større forståelse for at disse problemene må ses under ett.

Jeg opplever at de store institusjonene, som Oslo universitetssykehus og Helse Bergen, f.eks., som er de to som har flest rusavhengige – i hvert fall størst andel – er veldig oppmerksomme på problemstillingen. De utvikler også gode behandlingstilbud til denne gruppen. Det er helt klart at dette er en viktig del av rusomsorgen.

Jeg bare fastholder det jeg sa: Disse skal ha et godt tilbud. Om man gjør endringer i struktur, betyr ikke det at man endrer intensjonen om at disse skal ha god behandling.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 1.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torgeir Trældal til miljøvernministeren, vil bli besvart av kunnskapsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Torgeir Trældal (FrP) [11:52:33]: «En rekke medieoppslag i forbindelse med påsken har satt fokus på hjelpeberedskapen i fjellet på vinterstid. Grunnet rigid regelverk rundt motorferdsel i utmark er det sterke begrensninger på rednings- og hjelpemannskapenes mulighet for å drive med øving i sine respektive aksjonsområder på vinterstid.

Vil statsråden ta initiativ til å endre regelverket vedrørende motorferdsel i utmark for rednings- og hjelpemannskap for å sikre liv og helse?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:53:01]: Det korte svaret er ja – og det litt lengre lyder som følger:

Hjelpekorpsene og andre redningsorganisasjoner har en veldig viktig funksjon. Mange er etter hvert de skiløpere som kan takke redningstjenesten for at de har liv og helse i behold. Derfor skal selvsagt redningstjenesten sikres den opplæring og trening som er nødvendig.

Motorferdsel i utmark er regulert i motorferdselloven med tilhørende forskrifter. I verneområdene gjelder, i tillegg til reglene i motorferdselloven, også naturmangfoldloven og verneforskrifter for de enkelte verneområder.

Utgangspunktet i motorferdselloven er at all motorferdsel i utmark er forbudt. Dette gjelder både i og utenfor ver-

neområdene. Forbudet skal sikre både hensynet til naturen og hensynet til friluftsliv og opplevelsen av stillhet og ro. Regelverket åpner likevel i stor grad for nyttekjøring til ulike formål.

Utenfor verneområdene gjør motorferdselloven unntak for motorferdselforbudet for kjøring i forbindelse med «politi-, ambulans- og redningstjeneste og oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov». Dette gjelder ikke bare kjøring i selve utryknings situasjonene, men også kjøring i forbindelse med øvelser og utdanning for politiet og for Norges Røde Kors Hjelpekors, Norsk Folkehjelp, Norske Redningshunder og lignende frivillige hjelpeorganisasjoner som deltar i den offentlige redningstjenesten. Øvelsene må være ledd i et øvelsesprogram, dvs. at det er reelle øvelser som er et ledd i redningstjenesten.

Innenfor verneområdene må øvelseskjøring skje etter dispensasjon gitt av forvaltningsmyndighetene for de enkelte verneområdene.

Redningstjenesten må selvsagt ha vilkår som tar vare på nødvendig, forberedende redningstjeneste, og det å bli kjent i områdene er en sentral del av dette. Samtidig er det viktig at man har retningslinjer og rutiner som tar hensyn til natur og friluftsliv opplevelser, og i verneområdene er det særlig viktig å ta vare på verneverdier.

Miljøverndepartementet og Justisdepartementet arbeider derfor sammen om et nytt rundskriv om kjøring for redningstjenesten i verneområder. Retningslinjene skal gi rom for nødvendig opplæring og trening for redningstjenesten, samtidig som de må sikre at hensynet til verneverdiene ivaretas. Som ledd i arbeidet med rundskrivet vil miljøvernministeren snarlig ta initiativ til et møte med Røde Kors for å drøfte de problemstillingene som reiser seg.

Målet er få på plass enhetlige, klare og praktiske retningslinjer for de forberedende funksjonene til redningstjenesten. Slik sikrer vi enhetlig praksis i hele landet og unngår unødvendige lokale variasjoner. Rundskrivet bør være på plass før neste vinter.

Jeg takker for spørsmålet og er glad for å kunne svare så positivt.

Torgeir Trældal (FrP) [11:55:52]: Det er jo en gledens dag hvis dette blir gjennomført før neste år. Det er slik at mannskapene må få øve – mannskapene må få lov til å kjøre, ta GPS-kurs osv. når det er godt vær, sånn at man ikke kjører utfor skrenter og skader seg. Så hvis dette går i orden, er det en gledens dag.

Statsråden sier at dette vil kunne skje før neste år. Kan statsråden garantere at vi ikke er i denne situasjonen neste år, og at vi har innført regler innen neste påske?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:56:32]: Det jeg kan garantere, er at dette er en problemstilling som miljøvernministeren er opptatt av. Miljøverndepartementet og Justisdepartementet ser at man har en utfordring, og vi har felles interesse av å finne retningslinjer som er enkle å forholde seg til uansett hvor man er i landet, og som tar høyde for at det er nødvendig å ha god trening og kjenne terrenget godt. Dette kan jo forandre seg fra år til år, og det er viktig at de som gjør et utrolig viktig arbeid i den norske fjell-

heimen, og som har reddet mange menneskeliv, ikke setter seg selv i fare, ikke setter andre i fare, og at de kan utføre det oppdraget de melder seg frivillig til å gjøre.

Torgeir Trældal (FrP) [11:57:17]: For første gang i min tid på Stortinget skal jeg ikke stille et spørsmål til. Jeg er veldig fornøyd med det svaret jeg har fått. Takk.

Presidenten: Da går vi videre til spørsmål 9.

Spørsmål 9

Svein Harberg (H) [11:57:36]: Så får vi får se hvor mange spørsmål vi trenger i denne runden, men følgende spørsmål går til kunnskapsministeren:

«Unge funksjonshemmede har utarbeidet rapporten «Ute av øye – ute av sinn?». Målet med undersøkelsen var å avdekke hvilke behov studenter med usynlige diagnoser har, og i hvor stor grad de får den tilretteleggingen de trenger i sin studiehverdag. Funnene i rapporten er nedslående. 72 pst. av studentene har avsluttet eller vurdert å avslutte utdanningen på grunn av vansker med tilretteleggingen.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at disse studentene får den nødvendige tilretteleggingen til å kunne fullføre studiene?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:58:20]: I rapporten «Ute av øye – ute av sinn?» kartlegges tilretteleggingsbehovene i høyere utdanning for studenter med usynlige funksjonshemninger, som representanten er inne på. Utvalget som inngår i undersøkelsen, er riktignok relativt begrenset, men jeg har notert meg – med bekymring – at 72 pst. av utvalget på 88 personer har vurdert å avslutte studiene på grunn av vansker med tilretteleggingen. Heldigvis viser undersøkelsen også at langt færre faktisk går til det skritt å gjøre det, men det betyr at man har noen utfordringer vi må ta fatt i.

Det er et viktig mål at norsk høyere utdanning skal være lagt til rette sånn at alle kvalifiserte søkere, også studenter med ulike former for funksjonshemninger, kan tas opp til og gjennomføre en høyere utdanning. Gjennomføring av høyere utdanning er i stor grad avhengig av et godt tilrettelagt og inkluderende læringsmiljø. Dette begrepet omfatter studieopplegg, undervisning, rådgivning og når det gjelder funksjonshemmede, også særskilt tilrettelegging av læringsmiljøet.

Institusjonene har ansvaret for studentenes læringsmiljø. At dette ansvaret også gjelder for funksjonshemmede studenter, går klart fram av universitets- og høyskoleloven. I § 4-3 femte ledd i loven står det:

«Institusjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.»

Det er altså opp til institusjonen å vurdere hvordan studier og eksamensformer kan legges til rette for studenter med tilretteleggingsbehov.

Jeg vil også vise til at alle studenter har en lovfestet rett til individuell utdanningsplan. En slik plan vil kunne sikre et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom institusjonene og den enkelte student. Riktig brukt bør en slik plan, sammen med relevante bestemmelser i universitets- og høyskoleloven, nettopp bidra til å bevisstgjøre utdanningsinstitusjonene om at ansvaret for læringsmiljøet også gjelder for funksjonshemmede studenter.

Departementet vil gjennom ulike styringsdokumenter og etatsstyringsmøter følge opp hvordan universiteter og høyskoler håndterer utfordringer knyttet til læringsmiljøet for nettopp studenter med ulike tilretteleggingsbehov. Jeg har derfor forventninger om at universitetene og høyskolene vil ivareta funksjonshemmede studenters behov for tilrettelegging, slik at disse studentene kan gjennomføre studiene på en god måte.

Når alt dette er sagt om institusjonenes ansvar for tilrettelegging for funksjonshemmede, skal vi samtidig være klar over at de såkalte usynlige funksjonshemmede er en utfordrende gruppe å tilrettelegge for. Dysleksi og synshemming er funksjonshemminger som universiteter og høyskoler er vant med å håndtere, mens ADHD og epilepsi er diagnoser det kan være vanskeligere å tilrettelegge for.

Rapporten «Ute av øye – ute av sinn?» ble oversendt departementet i begynnelsen av denne uken. Jeg vil sette meg grundig inn i den rapporten, og vil spesielt vurdere de funn som relaterer seg til studenter med usynlige diagnoser.

Svein Harberg (H) [12:01:30]: Takk for svaret.

Jeg er glad for at statsråden uttrykker bekymring for det en ser i denne rapporten. Det er, selv om det er et begrenset utvalg, tydelige tilbakemeldinger fra den gruppen det gjelder.

Jeg la merke til at statsråden viste til loven som sier at det skal legges til rette for det. Men det er også et forbehold, og det er nemlig dette med uforholdsmessig byrde, og der er økonomi en av vurderingene. Jeg tror nok det blir viktig i det videre arbeidet å se på om det kanskje kan være nødvendig med noen form for kompensasjon for tilrettelegging som koster penger – at ikke institusjonenes økonomi stopper det.

Så har jeg tenkt å utfordre statsråden på en konkret ting, for det som de fleste sliter med, er frist for innlevering av oppgaver og gjennomføring av eksamen, også med hensyn til tidsfrist. Det koster forsvinnende lite penger og kan nok løses ganske fort hvis statsråden er villig til å følge det opp konkret på kort sikt. Kan det være en mulighet?

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:02:32]: Jeg tenkte at jeg skulle invitere Unge funksjonshemmede, som står bak denne undersøkelsen, til et møte om de funnene de har kommet med i sin rapport, og høre hva de eventuelt har av forslag som er viktig å gå videre med. Det er vel alltid slik at det finnes et argument for at man kan øke bevilgningene til noen, men jeg tror det vi først og fremst snakker om

her, er litt manglende kunnskap og litt manglende forståelse for at en del studenter kan ha noen utfordringer. Det er nettopp usynligheten i dette som også kanskje gjør at en universitetsledelse eller høyskoleledelse ikke er like oppmerksom på dette. Jeg tror vi kommer langt med fleksibilitet. Fleksibilitet rundt eksamen og oppgaveinnlevering er en slik type utfordring, og kunnskap om hva det dreier seg om.

Svein Harberg (H) [12:03:30]: Selv om jeg har fått gode svar, skal jeg benytte det siste spørsmålet til en oppfølging, for det viser seg jo at informasjon om tilbudet er en stor utfordring. Det viser seg også at det er veldig mange som velger ikke å melde sitt behov. Det har med kultur å gjøre, og det har med måten vi ser på mennesker med disse lidelsene å gjøre. Jeg er glad for at statsråden sier at her er det mange ting som må gripes fatt i. Det er en utfordrende gruppe, for det er mange individuelle problemstillinger. Men vi har også vært borte i det samme nå, ikke minst når vi snakker om ettervirkningene etter 22. juli, med psykiske reaksjoner etter spesielle hendelser som kommer inn under samme kategorien. Jeg ser at det nå lages noen midlertidige løsninger der. Jeg håper det også kan ses på for denne litt større gruppen, at det lages endringer på frister, studiefinansiering som følger utvidet studietid osv. – at statsråden vil ta det med seg når hun skal jobbe videre med denne saken, og at kanskje Stortinget kobles inn.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:04:37]: Det er riktig som representanten Harberg sier, at vi har noen erfaringer nå i forhold til tilrettelegging for studenter som har vært i helt ekstremt krevende situasjoner, der det går an å ta med seg noe lærdom. En lærdom er jo at det finnes større rom for fleksibilitet innenfor det regelverket vi har, f.eks. når det gjelder eksamen eller tilrettelegging for hjemmestudier, slik at man kan – hva skal en si – håndtere fraværproblematikken på en annen måte enn det mange skoler tror en kan. Så har vi den erfaringen at det varierer mye. Noen fortsetter som før uten noen særlig tilrettelegging, andre har vært knallgode og skal ha all ære for det og får mye skryt fra ungdommen.

Jeg skal også ta med meg de erfaringene vi har nå etter 22. juli, og spre kunnskap og sørge for at vi ser på om det finnes noen forbedringer i det ordinære tilbudet som bør påvirkes av de erfaringene vi nå har.

Spørsmål 10

Elisabeth Aspaker (H) [12:05:55]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Informasjon fra PP-tjenesten i Nittedal viser at praksis vedrørende tildeling av logopedhjelp til elever som har behov for slik hjelp, er blitt endret, og at terskelen for å få hjelp er blitt høyere. HELFO krever nå at det skal foreligge en henvisning fra spesialist med diagnose før logopedhjelp kan gis. Det betyr at elevene må vente lenger før de får hjelp.

Hva er bakgrunnen for denne praksisendringen, og ser

statsråden at dette strider mot intensjonen om tidlig innsats?»

Statsråd Kristin Halvorsen [12:06:30]: Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringsstilbudet, har rett til spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1. Retten til spesialundervisning innebærer også rett til logoped, dersom dette er fastsatt i elevens enkeltvedtak om spesialundervisning. Helseøkonomiforvaltningen, HELFO, som sorterer under helse- og omsorgsministeren, har ikke vedtaksmyndighet etter opplæringsloven og er ikke involvert i saker som gjelder vedtak om spesialundervisning.

Opplæringsloven § 5-1 gjelder bl.a. for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen fordi de ikke kan gjøre seg tilstrekkelig forstått, eller sliter med språket. Dersom dette er situasjonen, har eleven rett til egnet hjelp, og om nødvendig kan dette også innebære logopedhjelp. Terskelen for å få slik hjelp har ikke blitt høyere. Hva som er nødvendig, skal vurderes i den obligatoriske sakkyndige vurderingen. Ifølge opplæringsloven er det PP-tjenesten som har ansvaret for å utarbeide den vurderingen.

Kommunen har ansvaret for å oppfylle retten til spesialundervisning for elever i grunnskolen. For elever i videregående opplæring er det fylkeskommunen som har ansvaret for at elever som oppfyller vilkårene for rett til spesialundervisning, får dette.

Dette betyr at det er kommunen som er ansvarlig for logoped i tilfeller som er hjemlet i et enkeltvedtak om spesialundervisning, og kommunen kan ikke henvise disse elevene til HELFO. Tidlig innsats er ivaretatt gjennom rettighetene i opplæringsloven og er ikke avhengig av folketrygdens stønadsordning om støtte til behandling hos logoped. Spørsmål om stønadsordningen, som forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet, må rettes til helse- og omsorgsministeren.

Elisabeth Aspaker (H) [12:08:16]: Jeg synes dette er et godt eksempel på elever som ser ut til å falle mellom flere stoler. Jeg hører hva statsråden svarer her, men jeg hører – og leser – også den henvendelsen jeg har fått fra Nittedal kommune. De har ikke logoped selv og må ut av sin egen kommune for å få tak i den typen kompetanse. Ser ikke statsråden at her er det tydeligvis noen gråsoner, noen grenseganger som kanskje burde vært gått opp tydeligere med tanke på det hjelpeapparatet som er der for å sikre at man skal få hjelp til elevene så tidlig som mulig? Det var jo også et viktig tema da vi behandlet spesialundervisningsmeldingen her i huset i fjor høst. Tilbakemeldingen fra Nittedal kommune er at dette er et problem. Men jeg hører at statsråden svarer at det ikke er et problem. Hva akter man da å gjøre, så lenge kommunen sier at det er et problem?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:09:18]: Jeg hadde et ønske om å være så krystallklar i svaret til representanten Aspaker, nettopp fordi loven er klar her. Hvis det er noen som lager uklarhet rundt det, er det ikke med bakgrunn i loven og bestemmelsene når det gjelder hva elever som

har rett til spesialundervisning, har rett til. Da kan man ikke bruke Helseøkonomiforvaltningen som en begrunnelse for ikke å gi en sann type tilbud. Jeg mener at lovverket er klart på dette området, og at man ikke kan bruke andre unnskyldninger for å la være.

Elisabeth Aspaker (H) [12:09:58]: Jeg hører hva statsråden svarer, men jeg opplever at kommunen her også reiser en debatt om det er så klare grenser mellom det logopedhjelp er basert på – begrunnet i et sånt spesialundervisningsvedtak – og det som man mener er et behandlingsproblem, som i så fall er spesialisthelsetjenestens ansvar. Det dilemmaet – disse grensegangene – er det også viktig å få drøftet og ettergått, som jeg var inne på i mitt første oppfølgingsspørsmål. Er det så tydelige grenseganger mellom det som tilhører spesialundervisningsdelen, og det som tilhører spesialhelsetjenestedelen, som det statsråden gir uttrykk for her?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:10:54]: Ja, det mener jeg. For elever i skolen, enten de går i grunnskolen eller i videregående skole, er det opplæringslovens § 5-1 som gjelder. Den stønadsordningen som forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet, og der vedtak fattes av Helseøkonomiforvaltningen, gjelder bare dersom andre offentlige instanser ikke yter stønad etter andre lover. Det følger av folketrygdeloven § 5-10, forskriftens § 10. Den stønadsordningen er med andre ord sekundær i forhold til kommunenes og fylkeskommunenes ansvar for spesialundervisning etter opplæringsloven.

Det betyr at det bare er dersom elevene ikke har krav på logopedhjelp som spesialundervisning etter opplæringsloven, at saken skal sendes til HELFO for vurdering. Det betyr at i praksis skal elevene først søke om å få et opplæringsstilbud etter opplæringsloven. For brukere som ikke regnes som berettiget til spesialundervisning, er dette neste skritt. Men har du rett til spesialundervisning, har du rett til logoped.

Spørsmål 11

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:12:22]: «En ny kvalitetssikringsrapport slår nå fast at netto nytteverdi av Stad skipstunnel er større enn det Kystverket kom fram til i sin rapport – mer på linje med SINTEF-rapporten som viste en betydelig samfunnsnytte.

Vil statsråden sette av nødvendige planleggingsmidler i revidert statsbudsjett og dermed forsere planarbeidet?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:12:48]: Som representanten Elisabeth Røbekk Nørve viser til, mottok vi rett før påske kvalitetssikringsrapporten på Kystverkets konseptvalgutredning om Stad skipstunnel. Jeg er svært glad for at vi nå har mottatt denne rapporten. Den gir et godt faglig grunnlag for de vurderingene regjeringen skal gjøre før saken legges fram for Stortinget. Den innebærer at vi kan holde den tidsplanen som regjeringen har skissert i Nasjonal transportplan. I transportplanen er det vist til en

mulig oppstart i siste halvdel av planperioden 2010–2019, dersom vi beslutter å gå videre med prosjektet.

Vi vil nå foreta en grundig gjennomgang av kvalitets-sikringsrapporten. I den gjennomgangen vil vi se på alle momenter som har betydning for saken. Det gjelder også de samfunnsøkonomiske vurderingene som representanten Røbekk Nørve viser til. Når vi er ferdige med den gjennomgangen, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om den videre oppfølging av Stad skipstunnel.

Som jeg allerede har nevnt, ligger vi i rute i forhold til den tidsplanen som regjeringen har skissert i Nasjonal transportplan. Den tidsplanen vil vi også følge i det videre arbeidet før saken legges fram for Stortinget.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:14:13]: Det er tverrpolitisk enighet om å flytte gods fra vei til sjø. Høyre mener at Stad skipstunnel vil være nøkkelen til å styrke konkurransekraften til sjøtransporten. Tunnelen vil gi store miljø- og sikkerhetsgevinster og betydelig tidsmessig besparelse for sjøtransport. Dette er viktige virkemidler som må til dersom vi skal flytte gods fra vei til sjø. Stad skipstunnel vil forbedre transportmuligheten for eksporttrettet næringsliv langs kysten og redusere tungtrafikken som i dag dunderer gjennom Oslo på sin vei videre til kontinentet.

Høyre har tidligere foreslått å finansiere og organisere Stad skipstunnel som et OPS-prosjekt – hvis statsråden samler alle gode krefter langs kysten og bygger Stad skipstunnel som et offentlig-privat samarbeidsprosjekt, og gjerne forserer, ut fra at det nå foreligger gode grunner for å bygge.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:15:12]: Når det gjelder arbeidet med å få mer gods over fra vei til kjø, er det et arbeid som jeg har fokusert mye på og intensivert, i denne omgang med en nærskipsfartsstrategi der alle aktørene er med, og da i erkjennelsen av at det ikke nødvendigvis er vedtak verken i denne sal eller i regjeringen som til slutt gjør at jobben blir gjort. Der må alle dra i rett retning og bidra på sine områder. Det gjelder ikke minst rederier, vareiere og aktørene på kysten. Vi må legge til rette slik at kysten blir valg nr. 1.

Når det så gjelder spørsmålet om en eventuell finansiering av Stad skipstunnel, tror jeg vi må være ærlige og innrømme at det må vi gjøre med statlige penger. Et OPS-samarbeid er heller ikke noe annet enn en forskuttering. I så måte har staten midler til å finansiere; vi trenger ikke å låne pengene hvis vi velger å gjennomføre dette prosjektet.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [12:16:23]: Det har nå vært gjennomført 18 utredninger, og jeg er veldig glad for at statsråden sier at det er kysten som blir valg nr. 1, og at det gjelder å få transport fra vei til sjø.

Den siste rapporten syns jeg er veldig interessant, fordi den konkluderer med at prosjektet har større samfunnsøkonomisk lønnsomhet enn tidligere antatt, sjøl om en ikke har fått kostnadsberegnet alle kost-nytte-effektene. En av flere effekter som det ikke er beregnet positiv nytte av, er den viktige faktoren økt trygghet.

Folk langs kysten ønsker trygge lokalsamfunn, og Stad skipstunnel vil utvilsomt gjøre sjøreisen langt tryggere. Den vil også bidra til å gjøre veiene våre langt tryggere enn de er i dag.

Hvor tungt vil statsråden vektlegge faktoren økt trygghet i beslutningsprosessen fram mot regjeringens avgjørelse om fremtiden til Stad skipstunnel?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:17:27]: Jeg er helt enig med representanten Røbekk Nørve i at det å få flyttet godstrafikk fra vei til sjø absolutt vil bidra til trygghet på vei. Det vil bidra til veldig mye positivt; der tror jeg vi er helt enige.

Når det gjelder de lønnsomhetsberegningene som det er vist til i rapporten, skal vi gå grundig igjennom dem. Det viser seg, som representanten sier, at det ikke er satt tall på den økte tryggheten verken for – skal vi si – pårørende eller for dem som er om bord. Det er ikke tallfestet. Men det er tallfestet hva vi må opp i for å komme ut med et lønnsomt prosjekt. Det er ganske mange millioner.

Vi går som sagt nå igjennom rapporten – vi vil gå grundig igjennom den – og vi vil komme tilbake til Stortinget i henhold til den tidsplanen som vi har lagt for denne saken.

Spørsmål 12

Harald T. Nesvik (FrP) [12:18:48]: Det kan se ut som om dette spørsmålet er likelydende med det foregående, men jeg vil komme tilbake til at det ikke er likelydende.

Jeg har følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren: «Den 18. utredningen/rapporten knyttet til om hvorvidt en skal realisere bygging av Stad skipstunnel, foreligger nå. Denne rapporten som er en oppfølging av Kystverkets tidligere rapport med en negativ anbefaling viser at dette prosjektet har en betydelig mer positiv samfunnsøkonomisk effekt enn det som tidligere har blitt hevdet. Flere av de rød-grønne representantene fra Møre og Romsdal har i media tatt til orde for at prosjektet nå må realiseres.

Er statsråden enig i at prosjektet nå må realiseres?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:19:31]: Før jeg svarer på spørsmålet fra representanten Harald T. Nesvik, vil jeg peke på at denne regjeringen ser det som viktig at vi nå har fått på plass en fullstendig gjennomgang av prosjektet, der alle vesentlige spørsmål har blitt utredet. Det har vært bedre å få svar på disse spørsmålene nå, enn at vi på et senere tidspunkt hadde måttet ta et skritt tilbake for å foreta nye utredninger, som igjen kunne skapt vansker med å holde den tidsplan som regjeringen har skissert i Nasjonal transportplan.

Så må jeg få kommentere representanten Nesviks anmerkning om at det nå er utarbeidet 18 rapporter om Stad skipstunnel. Hvis man summerer opp alle delutredninger som er gjort om Stad siden 1989, er det riktig at man kommer fram til et tall på om lag 18. Dette inkluderer også utredninger som er gjennomført og bestilt av andre aktører enn staten.

Fra statlig hold ble det utarbeidet et forprosjekt i

2001. Dette er det som i dag er kjent som «det lille tunnelalternativet». Etter initiativ fra fylkesordførerne i bl.a. Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal ble det så iverksatt nye utredninger med tanke på utvidet størrelse av en skipstunnel, slik at også hurtigruta kunne passere gjennom tunnelen. Dette ledet til Kystverkets utredning fra årsskiftet 2010/2011, som nå har vært igjennom en kvalitetssikring. Av de ca. 18 utredningene som er gjennomført, er det altså egentlig bare to utredninger som i statlig regi gjennomgår prosjektet i sin helhet. Resten er delutredninger og tilleggsutredninger. Samtidig er det slik at flere av delutredningene har inngått i hovedutredningene til Kystverket.

Den siste rapporten, som vi mottok rett før påske, er den eksterne kvalitetssikringen av Kystverkets konseptvalgutredning fra årsskiftet 2010/2011.

Vi arbeider nå med en gjennomgang av denne rapporten. Jeg vil derfor ikke gå inn i enkeltspørsmål eller trekke noen konklusjoner på det nåværende tidspunkt. Når vi er ferdige med denne gjennomgangen, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag om den videre oppfølging av Stad skipstunnel, i tråd med hva jeg tidligere har sagt fra denne talerstol.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:21:44]: I mitt spørsmål står det ikke om 18 offentlige utredninger. Det står nettopp om 18 utredninger, så det som er gjengitt i undertegnedes spørsmål, er nok korrekt.

Det store spørsmålet er hvor lang tid man faktisk trenger for å kunne treffe en beslutning, og hvor mange utredninger og motutredninger man har behov for.

I Nasjonal transportplan, som statsråden selv har referert til, er det et tidsaspekt på ni år for når man skal treffe en beslutning. Ni år vil gi seg betydelige utslag kostnadsmessig og ikke minst tidsmessig for dem som vil ha stor nytte av denne tunnelen. Det er derfor jeg stiller spørsmål til statsråden: Mener statsråden det samme som stortingsrepresentantene Else-May Botten, Svein Gjelseth, Tove-Lise Torve og andre fra de rød-grønne partiene, som var ute i media og fortalte at nå må tunnelen realiseres? Er statsråden enig med sine egne stortingsrepresentanter?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:22:50]: Representanten Nesvik har rett i – og jeg har heller ikke påstått – at de 18 rapportene var offentlige. Jeg hadde bare behov for få fram faktum, for det tallet blir brukt/misbrukt i en del sammenhenger. Jeg sier ikke at det ble gjort her, men at det var bare nødvendig å få fram at de statlige rapportene og de statlige utredningene ikke har vært fullt så omfangsrike, selv om det kanskje kan sies at de har vært omfangsrike nok også.

Samtidig må det sies at dette også er et nybrottsarbeid. Meg bekjent er det vel ikke bygd skipstunneler rundt om i verden. Da sier det seg selv at da må en gjøre et grundig arbeid. Det forbeholder jeg meg også retten til, og jeg gjør det grundige arbeidet før jeg legger fram en sak for Stortinget.

Så merker jeg meg selvsagt engasjementet. Det som var fellesnevneren for alle de rød-grønne politikerne som ble nevnt her, er selvsagt at de kommer fra dette området og har et lokalt engasjement, som jeg skjønner veldig godt.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:23:56]: Stad skipstunnel er jo ikke et prosjekt for bare de lokale politikerne. Den er viktig for hele kysten. Dette dreier seg om sikkerhet, det dreier seg om turisme, det dreier seg om næringsvirksomhet, og det dreier seg om samferdselspolitikk, som vi tidligere har hørt, ved å få mer transport fra vei til sjø – altså også et godt miljøprosjekt. Så det er veldig mange positive effekter av dette, og når i tillegg denne rapporten, som riktignok er utarbeidet av Holte Consulting og Econ Pöyry – men da ikke på oppdrag fra det offentlige – viser en stor positiv effekt samfunnsøkonomisk, mye større enn den Kystverket la til rette for.

Men jeg vil utfordre statsråden nok en gang. Det tidsrommet som man kommer med i Nasjonal transportplan, er et tidsrom på ni år. Jeg regner med at statsråden, som er kjent for å være en effektiv statsråd, ikke har behov for å måtte bruke ni år på dette arbeidet. Kan i hvert fall statsråden love at det blir fattet en beslutning i løpet av ett år tid?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [12:25:05]: Jeg takker for omdømmet. Jeg er nok en politiker som ønsker å få framdrift i det jeg holder på med. Jeg er litt utålmodig, men samtidig har jeg respekt for at det er noen saker som er mer krevende enn andre. Jeg skal ikke påstå at dette er den mest krevende saken jeg har, men det er i hvert fall en sak som er av en kategori som krever skikkelig og ordentlig forberedelse.

Som sagt fikk jeg denne rapporten like før påske, og jeg brukte faktisk påsken til å lese den. Vi skal ikke bruke unødvendig lang tid på å legge fram en sak for Stortinget. Vi skal holde det som er sagt i Nasjonal transportplan. Det som står der, er jo i enden av 2009 – sorry, nå går det i surr med årstallene. Vi skal holde det som står i Nasjonal transportplan, og jeg kommer til å legge fram en sak for Stortinget i god tid, slik at vi fortsatt skal greie å holde den tidsrammen.

Spørsmål 13

Fra representanten Øyvind Korsberg til forsvarsministeren:

«For over to år siden mottok forsvarsministeren et brev fra SHAPE hvor det ble bekreftet at NATO ikke lenger hadde operativ bruk for fasilitetene ved Olavsvern, hverken nå eller i overskuelig fremtid. Olavsvern skulle ha vært sluttbehandlet i NATOs investeringskomité 14. februar 2012, mens SHAPE har bedt om utsettelse.

Siden NATO åpenbart gjør nye fremtidige vurderinger av Olavsvern, vil statsråden fryse salgsprosessen av Olavsvern inntil NATO har foretatt endelig avklaring?»

Spørsmål 14

Fra representanten Jan Arild Ellingsen til forsvarsministeren:

«Avviklingen av Olavsvern i Tromsø har vært tatt opp

flere ganger i Stortinget, selv etter at vedtak om nettopp dette forelå. Med andre ord har det vært bekymring rundt fakta i denne saken og for hvordan den er blitt behandlet.

Kan statsråden forsikre Stortinget om at vedtaket ble gjort på korrekt grunnlag, og er all relevant informasjon i denne saken kommet til Stortinget slik at man unngår et eventuelt etterspill i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 15

Arve Kambe (H) [12:26:32]: Først av alt vil jeg få benytte anledningen til å gratulere statsråden med jobben, og ikke minst med hennes debut i spørretimen i dag, som jeg håper skal gå bra. Spørsmålet til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren er egentlig rimelig enkelt:

«Flere hundre fedre har mistet sine rettigheter til å ta ut fedrekvote fordi Nav har laget et regelverk som er vanskelig å sette seg inn i for foreldre, og departementet har ikke vært i stand til å endre regelverket når konsekvensene har gått opp for dem. Jeg har flere ganger etterlyst et enklere regelverk som baserer seg på valgfrihet innen 3-årsregelen. Dette vil gjøre det enkelt for familiene og enkelt for Nav.

Vil statsråden endre regelverket før sommeren, eller foretrekkes det Høyre-forslag i Stortinget?»

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [12:27:18]: La meg starte med å si at det er veldig hyggelig å møte representanten Kambe på denne måten. Vi møttes jo før i finanskomiteen. Jeg vil også takke for gratulasjonen.

Så vil jeg også takke for at representanten Kambe viser et engasjement i denne saken, for det er en viktig sak. Det er slik som representanten viser til, at en del fedre har fått avslag på søknad om uttak av fedrekvoten fordi de har søkt om utsettelse for sent. Representanten Kambe ønsker et enklere regelverk og at foreldrepengene kan tas ut fritt innen barnet er fylt tre år. Gjeldende lov har en bestemmelse om at stønadperioden for foreldrepenger løper sammenhengende. Det innebærer at dersom far ikke tar ut sin del av foreldrepengene umiddelbart etter at mor har avsluttet sitt uttak, faller hans foreldrepengedager bort fortløpende, med mindre han på forhånd har søkt om utsettelse og dokumentert at vilkårene for utsettelse er til stede.

Departementet samarbeider tett med Arbeids- og velferdsdirektoratet for å sikre at fedre ikke skal miste retten til fedrekvote på grunn av forhold ved Navs saksbehandling. Det har vært flere møter om denne saken, og departementet har gitt retningslinjer om en mest mulig smidig håndtering av disse sakene innenfor gjeldende regelverk. Arbeids- og velferdsdirektoratet har på denne bakgrunn åpnet for omgjøring av avslag etter en ny vurdering. Etaten har lagt om rutinene, slik at fedre nå får informasjon direkte til seg og ikke gjennom brev til mor. Etaten har også gjennomført ulike informasjonstiltak og arbeider for

å bedre informasjonen til foreldre ytterligere, noe det er et klart behov for.

Informasjonen har til dels vært uklar, vanskelig tilgjengelig, og den har altså, som sagt, vært rettet til mor. Jeg tror nok kanskje at en del fedre i så måte har oppfattet seg litt som et vedheng til sin kone eller samboer. Det er heller ikke heldig.

Jeg tror det var allerede første dag på jobben at jeg ble gjort oppmerksom på denne saken via sosiale medier, og jeg ba da også om en redegjørelse fra departementet om hvor saken sto. Det viste seg da at departementet var veldig klar over dette problemet. Så etter én uke på jobben hadde jeg et møte med Joakim Lystad, som er direktør for Arbeids- og velferdsdirektoratet, og vi er blitt enige om at vi har behov for å ta tak i sider ved praktiseringa som ikke fungerer som den skal.

La meg gjøre det helt klart til slutt: Jeg ønsker at fedre skal få tid med sine barn, og ikke minst at barn skal få tid med sine fedre. Det er bra for barna, for landets pappaer og for likestillinga, og det er ofte også en god investering i familiens videre liv.

Jeg skal følge opp for å forsikre meg om at direktoratet gjør nødvendige tiltak for å rette opp denne situasjonen. Representanten Kambe kan i så måte være trygg på at departementet følger opp. Jeg ser derfor ikke noe behov for et eget Høyre-forslag i denne saken.

Arve Kambe (H) [12:30:18]: Det får vi eventuelt komme tilbake til, for det er fortsatt nødvendig, til tross for de gode tiltakene fra departementet. Jeg har lest noen av brevene som departementet har sendt til Nav, og jeg har lest noen brev fra Nav til departementet. Jeg har også sett noen retningslinjer som jeg ikke fant noen dato på, men som det er grunn til å tro er av relativt ny dato.

Det som er min utfordring til statsråden, er egentlig: Er hun villig til å gjøre regelverket enklere, slik at Nav slipper å bruke så mye arbeidsinnsats på å saksbehandle en rettighet som foreldrene har, slik at foreldrene slipper den usikkerheten rundt 3-årsregelen, som jeg har spurt om? Det kunne jeg tenke meg et svar på.

Dessuten har mange av disse fedrene allerede fått sluttbehandlet sin klage, enten hos Nav Klageinstans, og dermed gitt seg, eller faktisk tatt saken til Trykderetten og tapt, til tross for at statsråden nå forhåpentligvis åpner opp for ny praksis.

Vil statsråden også se på om dette kan få tilbakevirkende kraft, slik at de enten kan få pengene eller dagene sine tilbake igjen?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [12:31:27]: For å ta det første først, så er svaret et klart ja på spørsmålet om departementet ser for seg behov og muligheter for forenklinger i regelverket. Dette er noe som departementet jobber med, og man kan i og for seg se for seg ulike varianter av det. Men intensjonen fra vår side, og vårt klare ønske, er at vi skal få et forenklet regelverk, sånn at vi slipper å komme opp i denne typen situasjoner. Det er ulike mennesker som jobber i Nav, og det er veldig mange mennesker. Det er et stort rom for skjønn, men vi ønsker at det skal være tyde-

ligere hva vi ønsker å oppnå. Det vi ønsker å oppnå, er at fedre skal ha den muligheten til å være sammen med barna sine, og det er et overordnet mål at kontakten mellom fedre og barn skal bli bedre.

Når det gjelder de avgjørelsene som allerede er tatt, kan jeg ikke kommentere det på det nåværende tidspunkt. Det er også en del av dialogen med direktoratet, som vi får komme tilbake til.

Arve Kambe (H) [12:32:27]: Jeg er fortsatt ikke beroliget, for dette problemet har oppstått for flere hundre familier, som nå belaster trygdesystemet. De belaster sin egen privatøkonomi med advokatkostnader og usikkerhet. Jeg kunne tenkt meg at statsråden klart skar igjen og sa at dette skal Nav ordne for dem som har tapt sin rett i Trygderetten, og som åpenbart har en rettighet på pappaperm.

Så er da spørsmålet: Synes statsråden dette er en akseptabel reaksjonsform om man glemmer å krysse av på et skjema for å få være sammen med barna sine – fordi livet endrer seg underveis, eller på grunn av påskeferie og sommerferie, slik at man dermed ikke tar permisjonen sammenhengende? Kan statsråden leve med at reglene da er sånn at glemmer man det, mister man pappapermen sin?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [12:33:25]: Nei. Vi har vært veldig tydelige på at vi ønsker at regelverket skal praktiseres fleksibelt. Det betyr av hvis man har glemt å sende inn et eget skjema, hvor man presiserer at man ønsker en utsettelse, og man oppfyller vilkårene for det og sender ved nødvendig dokumentasjon, men det likevel framgår i søknaden til Nav at man ønsker å ta ut sin del av permisjonstida, så mener vi at det skal være nok til at man får innvilget permisjonen. Vi mener at regelverket har blitt praktisert til dels for firkantet, vi ønsker at det skal

være mer fleksibelt, og det er vi også tydelige på overfor direktoratet.

Så er vi nå i en dialog om hvilke ytterligere tiltak som skal iverksettes for å sikre at disse fedrene får den rettigheten som departementet er så opptatt av at de skal få, og så kommer jeg tilbake til de helt konkrete svarene på det.

Spørsmål 16

Fra representanten Trond Helleland til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«Høyre mener at et godt samfunn vokser frem nedenfra, fra engasjement og innsatsvilje i det sivile samfunn, blant enkeltmennesker og familier. I dag er det slik at en innvandrer med midlertidig oppholdstillatelse risikerer å bli sendt ut av landet dersom han påtar seg frivillig arbeid i tillegg til full jobb.

Hva vil statsråden gjøre for at arbeidsinnvandrere som oppfyller kravet til full stilling hos en arbeidsgiver, ikke straffes for å påta seg viktige frivillige verv på fritiden?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Dermed er sak 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:34:46]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.35.
